

# Entomofauna van Texel

## Verlag van de 159e zomerbijeenkomst te Den Hoorn

Tijdens de 159<sup>e</sup> zomervergadering van de NEV, die plaatsvond op Texel van 4 tot 6 juni 2004, zijn 1117 taxa van veertien insectenordes waargenomen. Hoewel ook dit keer wat aantal soorten betreft kevers de boventoon voerden zijn er geen nieuwe keversoorten voor de provincie Noord-Holland gevonden.

Entomologische Berichten 65(3): 70-89

**Trefwoorden:** inventarisatie, faunistiek, Texel

### Inleiding

De 159<sup>e</sup> zomerbijeenkomst van de NEV vond plaats van 4 tot 6 juni 2004 op het eiland Texel, provincie Noord-Holland. De 43 deelnemers vonden onderdak in de groepsaccommodatie 'De Stolp' aan de Stolpweg in Den Hoorn. De verwachtingen waren hooggespannen: Texel heeft een veelzijdig landschap van uitgestrekte duinen, stranden, kwelders en enkele bossen en staat bekend om zijn rijke entomofauna. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten verleenden ons vergunningen voor een groot aantal reservaten verspreid over het eiland.



**Figuur 1.** Verzamelen onder aanspoelsel bij 't Horntje langs de Waddenzeedijk, biotoop van de kevers *Cercyon littoralis*, *Phytosus balticus*, *Aleochara punctatella* en *Phaleria cadaverina*. Foto: Jeroen Fokker  
*Collecting under debris washed ashore near 't Horntje along the Wadden Sea dike, biotope of the beetles Cercyon littoralis, Phytosus balticus, Aleochara punctatella and Phaleria cadaverina.*

samenstelling Jan G.M. Cuppen<sup>1</sup> & Bas Drost<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Buurtmeesterweg 16  
6711 HM Ede  
jan.cuppen@wur.nl

<sup>2</sup>Lingedijk 35  
4014 MB Wadenoijen

De weersomstandigheden waren gedurende de zomerbijeenkomst zeker niet optimaal: op vrijdag en zaterdag zwaar bewolkt weer met enige neerslag en weinig wind. De zon liet zich zaterdag nauwelijks zien en de temperatuur bleef toen steken op ruim 12 °C. Op zondag werd het wat beter: droog weer met wisselende bewolking en temperaturen rond de 14 °C. De nachten waren koel met ongeveer 8 °C. Hierdoor vielen de vangsten van sommige groepen insecten, zoals bijen, wespen en vlinders wat tegen.

Een groot deel van de activiteiten speelde zich af op het zuidelijke en (zuid)westelijke deel van het eiland. Debet hieraan was de voorspelling van files naar en op het eiland als gevolg van een drukbezochte zeilrace in hetzelfde weekend. Dat viel achteraf erg mee, maar omdat veel deelnemers daarom voor alle zekerheid met het openbaar vervoer waren gekomen, waren ze voor de excursies afhankelijk van een fiets, wat hun actieradius enigszins beperkte. Niettemin zijn er in 65 kilometerhokken insecten verzameld. Sommige hokken zijn bezocht door een enkeling met gebruik van beperkte vangtechnieken, andere werden vrij intensief bemonsterd met meerdere vangmethoden en door verschillende personen. De bemonsterde kilometerhokken van dicht bij elkaar liggende terreinen hebben we samengevoegd. De entomofauna van een aantal van deze clusters, waarvan de begrenzing soms wat arbitrair is, wordt hierna besproken.

### De gebieden

#### 't Horntje

De eerste onderscheiden cluster ligt in het zuidoosten rond de aanlegplaats van de veerboot bij 't Horntje (code 'tho'). Dit is een vrij heterogeen gebied met enerzijds veel cultuurgrond (nauwelijks bemonsterd), anderzijds veel kleine bijzondere landschapselementen zoals een stukje duin (Schilbolsnol), enkele poelen en (brakke) sloten, ruderaal wegbermen en de zeedijk met aanspoelsel van de Waddenzee (fi-

guur 1) In dit gebied zijn in totaal 193 soorten insecten verzameld, waarbij de keverfamilie Curculionidae goed vertegenwoordigd bleek. Deze kevers waren afkomstig van een wegberm bij De Petten en van een ruderaal terreintje van Rijkswaterstaat nabij de haven (figuur 2). De meeste waterkeversoorten zijn hier gevangen in een poeltje met veel riet en drijvend fonteinkruid bij het Schilbolsnol, terwijl enkele 'halofiele' *Ochthebius*-soorten van de oevers van een brakke sloot afkomstig zijn. Spoelen van de oevers van deze sloten leverde hier zowel de zoutminnende loopkever *Bembidion normannum* als de oevergraafkever *Heterocerus obsoletus* op. Meer zoutminnende soorten zijn gezeefd uit een hoop zeewier op een zandstrandje bij een kwelder, onder andere *Cercyon littoralis*, *Cafius xantholoma*, *Phytosus balticus* en *Aleochara punctatella*.



**Figuur 2.** 't Horntje - ruderaal duinterrein bij opslagplaats Rijkswaterstaat. Foto: Theodoor Heijerman

*Lushly vegetated area near the dunes in the south of Texel.*

### De Geul, De Hors en Mokbaai

Een tweede deelgebied loopt van de zuidpunt van het eiland met de zandplaat De Hors (code 'hor') noordwaarts tot en met De Geul. De Hors, een jong en dynamisch gebied, toont diverse stadia van primaire, open zeeduinen. De Geul is een voormalige strandvlakte, die in het begin van de vorige eeuw ontstond door het vastgroeien van een zandbank aan het eiland. Elk jaar broeden er lepelaars in de zuidelijke helft. Daardoor was onze vergunning beperkt tot de noordelijke Geulvlakte.

In De Hors zijn handmatig kevers verzameld die rondkropen over het kale zand (*Otiorhynchus atroapterus*, *Philopodon plagiatus*, *Aegialia arenaria*) of rondvlogen (*Cicindela maritima*, *C. hybrida* (figuur 3)), dan wel zich verscholen onder aan de voet van helm (*Oulema melanopus*, *Demetrias monostigma*). Andere kevers zochten beschutting onder hout (*Brosicus cephalotes*) of bevonden zich onder dode vogels (*Hypocaccus* sp., *Phaleria cadaverina*). Kevers die het niet konden bolwerken in deze droge, stormachtige omgeving zagen hun leven eindigen in een stuifkuil (*Hygrotus impressopunctatus*, *Dyschirius impunctipennis*).

Opmerkelijke zweefvliegen die in De Hors zijn gevangen zijn *Anasimyia contracta* (nieuw voor Texel) en *Pyrophaena*

*rosarum* (nieuw voor de Waddeneilanden).

De tussen de Hors en de Geul gelegen Horsmeertjes en de Kreeftepolder zijn vrij recent (tussen 1953 en 1964) van de zee afgesloten. In de beschutte Kreeftepolder zijn gradiënten ontstaan van voedselarm naar voedselrijk en van droog naar zeer nat, waardoor zich tussen de kruipwilgen een rijke flora ontwikkelt van onder meer orchissen, tweerijige zegge en duinkruiskruid. Een groot deel van de oevers van de Horsmeertjes is in de loop van jaren begroeid geraakt met riet en kruipwilg, terwijl in het open water veel kranswieren voorkomen. De meertjes herbergen een soortenrijke waterkeverfauna, vooral in de zeer ondiepe delen en in de rietkraag, waaronder de oeversoort *Dryops griseus*, die slechts van enkele plaatsen uit Nederland bekend is. Naast de echte waterkevers zijn veel soorten loopkevers, onder andere *Odacantha melanura* (figuur 4), en kortschildkevers actief in deze rietkraag met zijn dikke laag dood riet. De meest voorkomende soorten waren *Myllaena dubia* en *Ocyusa maura*. Het haantje *Chrysolina collaris* is hier gesleept van kruipwilg.

In de richting van de Waddenzee strekt zich de Mokbaai uit: een kwelder omzoomd door dijk en duinen, met overgangen van zoet naar zout. Er groeien hier zoutplanten zoals rood zwenkgras, Deens lepelblad, zeekraal en Engels slijkgras.

### Duin- en bosgebied

Het duin- en bosgebied van Texel vormt bij elkaar een waardevol, aaneengesloten natuurgebied, dat in 2002 de officiële status van Nationaal Park heeft gekregen. De oudere duinen tussen Den Hoorn en De Koog zijn relatief kalkarm, zoals de Seetingsnollen, het Duinpark, de Bleekersvallei, de Westerdünen en de Bollekamer. Aan de westkust van Texel liggen de jongere duinen die pas de laatste 250 jaar zijn ontstaan.

Het deelgebied Westerdünen (code 'wes') grenst in het zuiden aan de Moksloot; in het noorden is de Jan Ayeslag zo ongeveer de grens. Het landschap wordt in hoge mate gedomineerd door hoge en droge duinen met schrale duingraslanden, heideterreintjes en door lage struweeltjes met duinenmeidoorn. In enkele duinvalleien liggen duinpoelen met relatief zoet water. Dit deelgebied, waaronder ook de noordelijke Moksloot valt, bleek wat betreft kevers het soortenrijkst (235 soorten). Er is hier rijkelijk aandacht geschonken aan het verzamelen van water- en oeverkevers.

In het Pieter Rozenvlak is de op een harig rupsje lijkende miljoenpoot *Polyxenus lagurus* vastgesteld. Een braakliggende akker leverde de wants *Emblethis denticollis* op, een soort die via de duinen naar het noorden oprukt en nu Texel bereikt heeft. Ook de wants *Eurygaster testudinaria* (figuur 5) heeft zijn areaal in noordelijke richting vergroot en werd bij de Jan Ayenslag gesleept van grassen; hij is daarmee nieuw voor de Waddeneilanden. Daarnaast is deze soort tijdens de zomerbijeenkomst ook verzameld in De Dennen en nabij de Horsmeertjes.

Bij de Jan Ayeslag is een aantal percelen aangeplant met dennen, waarmee onder andere de lieveheersbeestjes *Scymnus suturalis*, *Chilocorus bipustulatus*, *Myrrha octodecimguttata* en *Harmonia quadripunctata*, het doodskloppertje *Ernobius mollis* en de snuitkevers *Pissodes notatus*, *Magdalis memnonia* en *M. armigera* geassocieerd kunnen worden. Boktorren werden opvallend weinig gevonden tijdens de zomerbijeenkomst: alleen in de Westerdünen is een drietal soorten waargenomen.

### De Mientgronden

Rond 1880 werden bij De Koog de binnenduinen en oude mientgronden aangeplant met naaldhout. De door Jac. P. Thijsse (1927) beschreven legendarische Fonteinsnol, een duin waaruit een bron ontspong die de gehele Mient bevloede, is voorgoed verdwenen. Van de Mient zelf zijn nog kleine fragmenten over, zoals 't Mientje (code 'mie'), waar de graafwesp *Crossocerus varus* is gevonden.

### De Moksloot

Ten westen van De Koog lagen in de 19e eeuw veel natte duinvalleien met een uitzonderlijk rijke flora en fauna. Rond 1880 ontstond de behoefte deze duinvalleien om te zetten tot grasland. Voor de ontwatering van het gebied werd de Moksloot gegraven, die van de Bleekersvallei tot aan de Mokbaai liep. Tussen 1956 en 1993 is het Pompevlak en het Groote Vlak (figuur 6) bovendien gebruikt als drinkwaterwingebied. Na stopzetting van de wateronttrekking heeft Staatsbosbeheer een herstelprogramma in gang gezet, waardoor de valleien weer drassig zijn geworden en deels onder water zijn komen te staan. Er zijn Schotse hooglanders ingezet om verruiging van de vallei tegen te gaan. Kenmerkende planten, waaronder weegbreefonteinkruid en teer guichelheil, zijn inmiddels teruggevonden.

Het zuidelijk deel van de Moksloot met het Pompevlak en het zuidelijke deel van het Groote Vlak met omringende duinen kregen de vindplaatscode 'mok'. De keverlijst ervan bestaat voor een belangrijk deel uit loopkevers, die gespoeld zijn van de Mokslootoevers (*Omophron limbatum*, *Agonum lugens*) en van diverse poelen in het Groote Vlak. De waterkevers waren in dit deelgebied zeer goed vertegenwoordigd, waarbij zowel de Moksloot (*Bidessus unistriatus*, *Hydrochus brevis*) als duinpoelen (*Agabus labiatus*) een belangrijk aandeel hadden. Uit de oevers van de Moksloot zijn meer dan 30 soorten kortschildkevers gespoeld, waaronder de vrij zeldzame *Carpelimus lindrothi*. De netwants *Dictyla convergens* was in aantal te vinden op moerasvergeet-mij-nietje. Ook is hier een klein aantal min of meer xerotherme loopkevers gevonden (*Amara lucida*, *A. tibialis*). De geslachten *Cercyon* en *Aphodius* waren goed vertegenwoordigd in koeienvlaaien en schapenkeutels. Enkele dode zilvermeeuwen in diverse stadia van ontbinding zijn onderzocht (figuur 7) en telden naast rovende kortschildkevers (*Ontholestes murinus*, *Philonthus* spp.), diverse bijzonderheden uit de keverfamilies Dermestidae (*Dermestes undulatus*, *D. frischii*), Histeridae (*Saprinus semistriatus*, *S. planiusculus*) en Nitidulidae (*Omosita colon*, *Nitidula carnaria*). Fytofage kevers werden hier slechts weinig verzameld. We noemen als bijzondere soorten: *Lixus vilis* en de distelbewonende *Cleonis pigra*.

### De Slufter

Dit deelgebied (code 'slu') ontstond door twee duindoorbraaken in 1858. De zee sleep er twee diepe geulen uit: de Grote en de Kleine Slufter. De grootste doorbraak kon na vele pogingen uiteindelijk niet hersteld worden, zodat de open verbinding met de zee behouden is gebleven. Grote velden van zeekraal en lamsoor bedekken tegenwoordig de bodem, die varieert van slib- tot zandrijk met schelpenbanken. Tegen de Zanddijk aan ligt in het noordelijk deel een dikke gordel van aanspoelsel met strandmelde, gele hoornpapaver, spiesmelde, schorrenkruid, zeepostelein en loogkruid.

In de Slufter is het kleine vlindertje *Aristotelia brizella* gevonden. Van deze soort zijn uit ons land maar negen of tien

vindplaatsen bekend, waar overigens de Slufter al bijgerekend is. De rups leeft op Engels gras en lamsoor. De vlinder is ook uit die vegetatie gesleept.

In het terrein zijn 132 keversoorten waargenomen, waarin 'halofiele en halobionte' keversoorten een relatief groot aandeel hebben, onder andere de loopkevers *Pogonus chalcus*, *Dyschirius chalcus*, *D. salinus*, *Bembidion normanum* en *B. minimum*, de oevergraafkevers *Heterocerus flexuosus* en *H. obsoletus*, de kortschildkevers van het geslacht *Bledius* en diverse *Ochthebius*-soorten uit de familie Hydraenidae. Dit gezelschap kunnen we aantreffen op de randen van kwelders en langs de oevers van kreken en poeltjes. De snuitkever *Pelenomus zumpti* noteerden we als handvangst in een vegetatie die gedomineerd werd door melkkruid (*Glaux maritima*). In de drogere duinen (figuur 8) werden veelal dezelfde soorten gevonden als elders in de duinen op het eiland. Zeer bijzonder waren de handvangsten van de kevers *Helophorus rufipes* en *Pselactus spadix*.

### De Eierlandse Duinen

Dit relatief oude duingebied (code 'eie') was eens een zelfstandig eilandje. Het terrein bestaat voornamelijk uit droge duinen met enkele struwelen. Aan de rand ervan bevinden zich vochtige weilandjes met een paar duinrellen. In de noordwestelijke Mandenvallei liggen twee vergraven duinmeertjes. Het Krim is een recent aangelegd recreatiebos. Van daaruit kun je de polder Eierland zien, een voormalige kwelder die sinds 1630 in cultuur gebracht is.

In de Eierlandse duinen zijn het vlindertje *Hedya pruniana*, de kleine wolbij (*Anthidium punctatum*) en de zeldzaam geworden hommels *Bombus muscorum* en *B. jonellus* aangetroffen.

### De Hooge Berg en de Zandkuil

Het deelgebied De Hooge Berg (code 'hoo') is het oudste deel van Texel. De bodem bestaat uit keileem, dat afkomstig is van het Saalien, de voorlaatste ijstijd. Heel interessant zijn de tuinalwallen, rijen opgeworpen plaggen die als perceelafscheiding dienen. Behalve historisch zijn deze tuinalwallen ook botanisch en entomologisch van belang. Het is dan ook een goede zaak dat De Hooge Berg al in 1968 werd aangewezen als landschapsreservaat.

Bij het loofbosje 'Het Doolhof' ligt ons kleine, maar o zo belangrijke insectenreservaat De Zandkuil. Jac. P. Thijsse roemde in zijn Verkadealbum Texel (1927) al de bijzondere bijen en wespen die hij hier waarnam. Op de eerste avond van de zomerbijeenkoms hield Ben Brugge een boeiende lezing met dia's over de geschiedenis van het terrein, dat in de loop van jaren overwoekerd en overschaduwde raakte. Vrij recent zijn in CIN-verband (Commissie voor Inventarisatie en Natuurbescherming) door vele vrijwilligers herstelwerkzaamheden uitgevoerd, waarna gelukkig veel van de oude luister wederkeerde.

Op de Hooge Berg is de zeldzame Texelse zandbij *Andrena fulvago* in de omgeving van het reservaat teruggevonden en tot onze verrassing ook in de Bollekamer en langs een zandige wegberm bij De Kamp. In de Zandkuil zelf zijn onder meer de wants *Harpocera thoracica* en graafwesp *Crossocerus varus* aangetroffen. Ook is de sprinkhaandoder *Tachysphex fulvitaris* hier vastgesteld. Deze laatste soort heeft een Mediterrane verspreiding en komt bij ons zeldzaam in de duinen voor.





**Figuur 3.** *Cicindela hybrida* bij Hoornder Slag. Foto: Oscar Vorst  
*Cicindela hybrida near Hoornder Slag.*

### Lijst van vindplaatsen

- bur Den Burg (dorp) westkant, AC 114-563
- cer Oudeschild, Ceres, brakke sloot met riet, AC 116-560
- deh Den Hoorn, tuin, op kaasjeskruid en stokroos, AC 112-560
- den1 Den Burg, De Dennen, Bleekersvallei, gesleept, AC 111-564
- den2 Den Burg, Westerduinen, De Dennen, geklopt van bomen en struiken, AC 110-562
- den3 Den Burg, Westerduinen, De Dennen, geklopt van bomen en struiken, AC 111-562
- dijk1 Oudeschild, Dijkmanshuizen, grasland, AC 119-564
- dijk2 Oudeschild, Dijkmanshuizen, De Leemput, rietland, oever meer, AC 119-563
- eie1 De Cocksdorp, Eierlandsche Duinen, AC 118-576
- eie2 De Cocksdorp, Eierlandsche Duinen, AC 119-576
- eie3 De Cocksdorp, Eierlandsche Duinen, AC 117-575
- eie4 De Cocksdorp, Eierlandsche Duinen, AC 118-574
- eie5 Eierlandsche Duinen, Landjes van Pals, AC 118-575
- gor Den Burg, Gortersmient, Duinpark, zandzegge in dennenbos langs fietspad, AC 111-565
- hoo1 Den Burg, De Hooge Berg, AC 116-561
- hoo2 Den Burg, De Hooge Berg, De Zandkuil, Westergeest, Doolhofweg, Skillepaadje, tuinwal, essenbosje, deel met overwegend elzen, AC 117-561
- hoo3 Den Burg, de Hooge Berg, tuinwal, zuidhelling AC 117-562
- hor1 Den Hoorn, De Hors, buitenste duinen, handvangst, zeeduinen bij paal 10, AC 109-558
- hor2 Den Hoorn, De Hors, lage duintjes, onder hout, AC 110-557
- hor3 Den Hoorn, De Horsmeertjes en Kreeftepolder, meer, rietveld, stuifkuil, tussen mos (zowel vochtig als droog), zeereep, duin, vlierstruiken, AC 111-557
- hor4 Den Hoorn, De Hors, stuifkuil, primair duin, dode meeuw, AC 111-556
- kam Den Burg, De Kamp, zanderige wegberm, AC 114-561
- koi Den Burg, Kooikerbos, AC 119-564
- koo De Koog, ruige wegberm fietspad op struiken, AC 113-568
- kor De Koog, Korverskooi, De Koog, duin en heide, droog, kalkarm duingrasland en droog struweel van de duinen, AC 115-569
- kri De Cocksdorp, De Krim, in duinen achter bosje tegenover ingang camping Sluftervallei, AC 119-574
- loo Den Hoorn, Loodsmanduin, weg langs camping, AC 111-559
- mie Den Burg, 't Mientje, Ploeglanderweg, droge duinheide, AC 112-565
- mkb Mokbaai, hoge kwelder, AC 112-557
- mok1 Den Hoorn, Moksloot, Groote Vlak, Pompevlak, Boterpotsnollen, Moksloot, Hoornderslag, langs open water, vlakke duinpoel, AC 110-559
- mok2 Den Hoorn, Mokweg, Moksloot, Pompevlak, Pietersduin, Kelderhuispolder, dode meeuw, schapenkeutels, koeienvlaai, duingrasland, sloot, slootoever, duinplas, duinvallei, kruipwilgeilandjes in lage vegetatie, AC 111-558
- mok3 Den Hoorn, Hoornderslag, bij Paal 9, ruderaal duinterrein rond parkeerplaats, handvangst onder reigersbek en pijlkruidkern, AC 109-559
- muy De Koog, De Muy, Korverskooi, struikgewas, koeienvlaai, AC 115-570
- nsz1 Oosterend, Nieuweschild, De Zandkes, AC 120-565
- nsz2 Oosterend, Nieuweschild, De Zandkes, brakke sloot met riet, AC 120-564
- oos1 Oosterend, in tuin, AC 120-566
- oos2 Oosterend, wegberm, AC 121-567
- ouh De Koog, Oude Heide, AC 113-567
- par Den Burg, Duinpark, AC 111-565
- pet De Koog, hoeve Petronella, AC 112-566
- pl3 De Cocksdorp, kwelder bij paal 3, AC 120-576
- plo1 Den Burg, De Ploegelanden, noord van Tureluursweg, Rovershut, weiland, slootkanten, heischraal grasland, duinheidepoeltje, koeienvlaai, hondendrol, AC 112-564
- plo2 Den Burg, De Ploegelanden, Koekeeksweg, Westermient, Waterduinen, bosterrein, werkschuur SBB, AC 112-563
- set De Koog, Seetingsnollen, AC 112-567
- slu1 De Cocksdorp, De Slufter, kreek en aangrenzend duinterrein, AC 117-573
- slu2 De Cocksdorp, De Slufter, AC 118-573
- slu3 De Cocksdorp, De Slufter, AC 117-572
- slu4 De Koog, De Slufter, stuifduin, duingrasland, kwelder, gespoeld oever kreekje en drinkpoel, onder plank, AC 116-571
- slu5 De Koog, De Slufter, gesleept, handvangst, AC 116-572
- stb Den Burg, Westerduinen, De Dennen, Bleekersvallei, Staatsbossen, Duinrel Tureluur, loofbos met enkele naaldbomen, op en onder schors van stammen, geklopt, gesleept, AC 111-563
- sto Den Hoorn, Stolpweg, omgeving kampeerboerderij, gesleept; slootrand en wegberm, geklopt van struiken, binnenshuis op raam, AC 112-559
- tho1 't Horntje, De Petten, De Geul, Mokweg, op gewone berenklaauw, brakke sloot, gesleept slootoever en wegberm, tuinwal, AC 112-558
- tho2 't Horntje, Watermolenweg, grasland, gesleept, gespoeld oever brakke sloot, poeltje met riet en drijvend fonteinkruid, AC 113-558
- tho3 't Horntje, gezeefd zeewier op zandstrandje, AC 115-558
- tho4 't Horntje, onder en tussen aanspoelsel voet zeedijk, AC 114-557
- tho5 't Horntje, gesleept ruderaal terrein, handvangst, AC 113-557
- wat Den Hoorn, Watermolenweg, AC 113-559
- wbd Waal en Burgerdijk, gesleept, AC 114-566
- web Den Burg, Waal en Burg, Waal en Burgerdijk, gesleept vochtig grasland en slootoever, AC 115-567
- wes1 Den Hoorn, Westerduinen, Bollekamer, Pieter Rozenvlak, Zodenvlak, Jan Ayenslag, kleine duinpoel, oever, ge-

klopt meidoorn, onder struikheidepolen, kruipwilg parkeerplaats opslagterrein Rijkswaterstaat, AC 110-561

wes2 Den Hoorn, Westerduinen, Zodenvlak, Heidehof, Jan Ayenslag, Bollekamer, Staatsbossen, Oude Weg, geklopt zeeden, handvangst, grasland, heide, zure duinpoel, gras, ruderaal akker, met veel reigersbek en amsinckia, AC 111-561

wes3 Den Hoorn, Westerduinen, Grootte Vlak, Moksloot, duinplas, duinvallei, rond modderig gedeelte met gele lis langs waterloop, AC 109-560

wes4 Den Hoorn, Westerduinen, Bollekamer, Grootte Vlak, Kapenvlak, kleine duinpoel (bemest), grote duinpoel, oever, geklopt takkenbos, op grote brandnetel, weilandpoel, duinvalke met heren der duinroosje, vlakbij elzenbosje, AC 110-560

wes5 Den Hoorn, Westerduinen, Maffenvlak, Bollekamer, weilandpoel, gesleept akkertje, geklopt struikgewas en bosrand, AC 111-560

wsl Den Burg, Westerduinen, Westerslag, paal 15, AC 110-564

#### gebruikte symbolen en afkortingen

juv juveniel (geen geslachtsorgaan zichtbaar)

subad preadult (geslachtsorgaan onderhuids zichtbaar, maar laatste vervelling nog niet gehad)

W nieuw voor de Waddeneilanden

TX nieuw voor Texel

#### Lijst van deelnemers

B. Aukema, L. Blommers, R. Blommers, P. Boer, B.J.H. Brugge, J.G.M. Cuppen, M.B.P. Drost, M. Drost-Rietberg, H.T. Edzes, G. van Ee, J.D. Fokker, T. Heijerman, W.R.B.



**Figuur 4.** De loopkever *Odacantha melanura*, die de oevers van de Horsmeertjes bewoont. Foto: Theodoor Heijerman  
*The ground beetle Odacantha melanura dwells at the shores of the Horsmeertjes.*

Heitmans, D.J. Hermes, J. Huijbregts, K.J. Huisman, R.P. Jansen, R.M.J.C. Kleukers, S. Kofman, P. Koomen, J.H. Kuchlein, C.M. Kuchlein-Nijsten, S.C. Langeveld, B. van Maanen, P.A.H. Megens, J. Muilwijk, M.M. E. van den Munchhof-Heunen, J. van de Nieuwegiessen, H. Nieuwenhuijsen, F.G.J. M. van Nunen, J.D. Prinsen, C. van de Sande, M.W.J. van Rooij, J. Smit, J.A.H. Smits, A. Span, E. van de Spek, A.J. Threels, S. Tiemersma, J. van Tol, A. van der Veen, J.H.C. Velterop, O.F.J. Vorst

### Soortenlijst

#### HETEROPTERA - wantsen

B. Aukema, J.G.M. Cuppen & D.J. Hermes

Het overzicht omvat naast waarnemingen van de auteurs ook gegevens van materiaal verzameld door B. Drost, H. Edzes, T. Heijerman, R. Jansen, R. Kleukers, B. van Maanen, S.J. Tiemersma en O. Vorst. Nomenclatuur en volgorde zijn conform Aukema & Rieger (1995, 1996, 1999, 2001).

#### NEPIDAE

*Nepa cinerea*: hor3, mok1, mok2, wes4

#### CORIXIDAE

*Arctocorixa germari*: mok1, mok2

*Callicorixa praeusta*: hor3, mok1

*Corixa punctata*: hor3, mok1, mok2

*Hesperocorixa linnaei*: mok2

*Hesperocorixa moesta*: tho2

*Hesperocorixa sahlbergi*: mok1, tho2, wes2, wes4

*Paracorixa c. concinna*: mok1, mok2

*Sigara stagnalis*: mok2

*Sigara l. limitata*: plo1, wes1

*Sigara semistriata*: mok2

*Sigara striata*: hor3, mok1, mok2, plo1, wes4

*Sigara lateralis*: mok1, plo1, wes1

*Sigara distincta*: mok1, mok2

*Sigara falleni*: mok1

#### NAUCORIDAE

*Ilyocoris cimicoides*: mok1, mok2

#### NOTONECTIDAE

*Notonecta glauca*: hor3, (mok2), plo1, tho2, (wes1)

#### PLEIDAE

*Plea minutissima*: mok1, mok2, wes2

#### HEBRIDAE

*Hebrus ruficeps*: hor3, mok2, wes2

#### HYDROMETRIDAE

*Hydrometra stagnorum*: hor3, mok2, sto

#### VELIIDAE

*Microvelia reticulata*: hor3, mok2

#### GERRIDAE

*Gerris odontogaster*: mok2

*Gerris thoracicus*: mok2, wes1

#### SALDIDAE

*Chartoscirta cincta*: hor3, wes4

*Halosalda lateralis*: slu1

*Saldula orthochila*: wes2

*Saldula pallipes*: gor

*Saldula pilosella*: tho2

*Saldula saltatoria*: (wes1), wes4

#### TINGIDAE

*Acalypta parvula*: hor3, sto

<sup>TX</sup>*Dictyla convergens*: mok1, mok2. In aantal op moerasvergeet-mij-nietje.

*Tingis cardui*: mok2

#### MIRIDAE

*Dicyphus epilobii*: wbd.

*Capsus ater*: slu3, slu4, sto, tho5, wbd

*Liocoris tripustulatus*: wes2

*Lygus maritimus*: wes2

*Leptopterna ferrugata*: slu4, sto, wes1

*Pithanus maerkelii*: wbd, wes1

*Stenodema trispinosa*: tho1

*Stenodema calcarata*: plo2, slu1, tho1, wbd, wes1

*Stenodema laevigata*: slu1, sto, wes1, wes2

*Trigonotylus caelestialium*: wes2

*Pachytomella parallela*: wes1

*Cyllecoris histrionius*: den2

*Heterocordylus tibialis*: sto

*Orthotylus flavosparsus*: wes2

*Orthotylus tenellus*: den2

<sup>TX</sup>*Systellonotus triguttatus*: slu4. Eén mannetje onder een plank op het schor.

*Amblytulus nasutus*: tho2, tho5, wes2

<sup>W</sup><sup>TX</sup>*Harpocera thoracica*: hoo2. Eén vrouwtje op zomereik.

*Monosynamma bohemani*: mok3

*Plagiognathus chrysanthemii*: sto

*Psallus betuleti*: plo1 op berk

<sup>TX</sup>*Psallus perrisi*: den2. In aantal op zomereik.

<sup>TX</sup>*Psallus wagneri*: den3. Een mannetje op zomereik.

*Psallus varians*: den3

#### NABIDAE

*Nabis flavomarginatus*: slu4

*Nabis ericetorum*: mok3, slu3, sto

*Nabis ferus*: tho1, wes2

#### ANTHOCORIDAE

*Anthocoris confusus*: sto

*Anthocoris nemorum*: tho1

*Orius majusculus*: wes2, wes5

*Orius niger*: slu3, wes2  
 REDUVIIDAE  
*Coranus subapterus*: sto  
 LYGAEIDAE  
*Nysius ericae*: tho5, wes2  
*Nysius senecionis*: slu1, tho5, wes2  
*Kleidocerys resedae*: den2, sto, wes4  
*Cymus claviculus*: wes2  
*Cymus glandicolor*: hor3, mok2, plo1, slu1, slu3, slu4, sto, tho5, wes1, wsl  
<sup>TX</sup>*Cymus melanocephalus*: plo1, tho5. In aantal op pitrus.  
*Heterogaster urticae*: hor3, wes2  
*Gastrodes grossipes*: wes2  
*Scolopostethus affinis*: plo1, wes1, wes2  
*Scolopostethus decoratus*: hor3, gor, sto, wes1  
<sup>TX</sup>*Aphanus rolandri*: slu1. Een vrouwtje, handvangst in ruderaal duingrasland.  
<sup>WTX</sup>*Emblethis denticollis*: wes2. Een vrouwtje, handvangst in braakliggende akker.  
*Macrodema microptera*: mok1, wes1  
*Trapezonotus arenarius*: mok3, wes1, wes2  
*Megalonotus chiragra*: slu4, tho5  
*Megalonotus praetextatus*: mok3, sto, tho5, wes2  
*Sphragisticus nebulosus*: tho5  
*Pachybrachius fracticollis*: hor3  
*Plinthinus brevipennis*: hor3, slu4, sto, tho5  
*Graptopeltus lynceus*: mok3, wes2  
*Peritrechus geniculatus*: plo1, slu3, slu4, sto, tho2, tho5, wes1, wes2  
*Peritrechus nubilis*: plo1, slu1, wes2  
*Stygnocoris fuliginosus*: plo2, mok3, slu4, tho5  
 BERYTIDAE  
*Neides tipularius*: mok3  
 RHOPALIDAE  
*Rhopalus parumpunctatus*: mok3, slu3, sto, wes2  
*Chorosoma schillingii*: tho5  
*Myrmus miriformis*: tho5  
 COREIDAE  
*Arenocoris fallenii*: mok3, slu3, sto, tho5, wes2  
*Ceraleptus lividus*: wes2  
*Coriomeris denticulatus*: sto, tho2  
<sup>WTX</sup>*Coreus marginatus*: slu1, wes2. In aantal op ridderzuring.  
 CYDNIDAE  
*Byrsinus flavicornis*: mok3  
*Legnotus limbosus*: slu1, sto, tho5, wes1, wes2  
*Tritomegas bicolor*: sto  
 ACANTHOSOMATIDAE  
*Acanthosoma haemorrhoidale*: den2, den3

*Elasmotethus interstinctus*: den3, sto  
 SCUTELLERIDAE  
<sup>WTX</sup>*Eurygaster t. testudinaria*: den1, hor3, wes1. In aantal gesleept van grassen.  
 PENTATOMIDAE  
*Arma custos*: plo1  
*Aelia acuminata*: slu1, slu3, slu4, sto, tho1, tho2, tho5, wes1  
*Aelia klugii*: sto, tho2, tho5  
*Dolycoris baccarum*: plo2, sto, tho5, wes1, wes2  
*Palomena prasina*: den2, den3, sto, wes2  
*Piezodorus lituratus*: slu1, sto, tho5, wes1  
*Sciocoris cursitans*: hor3, slu3, tho5, wes2  
*Eurydema oleracea*: sto, tho5, wes2  
*Podops inuncta*: mok3, slu4, tho5



**Figuur 5.** De wants *Eurygaster testudinaria* bij de Fonteinsnol, Texel. Deze soort is lange tijd alleen uit Zuid-Limburg gemeld, maar wordt tegenwoordig in een steeds groter gebied waargenomen. Foto: Roy Kleukers  
*The bug Eurygaster testudinaria at the Fonteinsnol, Texel. This species used to be reported exclusively from Zuid-Limburg, but it is observed in an ever increasing area nowadays.*

Op Texel zijn inmiddels 279 van de 610 uit Nederland bekende soorten wanten waargenomen (Aukema et al. 2004). Tijdens deze bijeenkomst werden 110 soorten waargenomen, waarvan tien voor het eerst op Texel en vier daarvan tevens nieuw voor de Waddeneilanden: *Harporocera thoracica*, *Emblethis denticollis*, *Coreus marginatus* en *Eurygaster testudinaria*. De interessantste soorten zijn *Emblethis denticollis* en *Eurygaster testudinaria*, twee soorten die zich de laatste tijd in Nederland invasief gedragen en op Texel de noordwestgrens van hun areaal bereiken. *Emblethis denticollis* is in West-Europa een zeldzame soort die in Nederland vanuit Zeeland (eerste vondst in 1992) via de Zuid- en Noord-Hollandse duinen Texel heeft weten te bereiken. *Eurygaster testudinaria* (figuur 5) werd gedurende lange tijd (1944-1991) alleen uit Zuid-Limburg gemeld, maar wordt sinds 1991 in een steeds

groter gebied waargenomen en nu dus ook op Texel.

Texel is de laatste jaren intensief bemonsterd en steeds meer soorten van het vasteland worden dan ook op het eiland aangetroffen. In 1989 waren er 181 soorten van Texel bekend (Aukema & Woudstra 1989), maar inmiddels zijn dat er 279, een toename met meer dan de helft van het aantal soorten! Van de Nederlandse Waddeneilanden (336 soorten) heeft Texel nu de meeste soorten (in 1989 had Terschelling 240 soorten, nu 272), hetgeen in overeenstemming is met het grotere oppervlak, een kleinere afstand tot het vasteland en de aanwezigheid van een pleistoecene kern op Texel.

## NEUROPTERA - netvleugeligen

P. Boer

MYRMELEONTIDAE - mierenleeuwen  
*Euroleon nostras*: gor, hoo2, loo, mie, wes2  
*Myrmeleon formicarius*: wes2

## MACROLEPIDOPTERA - grote vlin-ders

K.J. Huisman, met een bijdrage van J.A.H. Smits

PSYCHIDAE  
*Taleporia tubulosa*: koi  
 LASIOCAMPIDAE  
*Malacosoma neustria*: slu1. Rups op zeealsem.  
*Dendrolimus pini*: plo2  
 LYCAENIDAE  
*Lycena phlaeas*: hoo2  
*Polyommatus icarus*: slu1  
 NYMPHALIDAE  
*Coenonympha pamphilus*: hoo2, mie, slu1





**Figuur 6.** Gezicht op het Groote Vlak met gele lissen (*Iris pseudacorus*).

Foto: Theodoor Heijerman

View to Het Groote Vlak with yellow flags (*Iris pseudacorus*).

#### DREPANIDAE

*Watsonalla binaria*: plo2  
*Watsonalla cultraria*: plo2

#### GEOMETRIDAE

*Macaria notata*: plo2  
*Odontopera bidentata*: plo2  
*Hypomecis punctinalis*: plo2  
*Campaea margaritata*: plo2  
*Hylaea fasciaria*: plo2  
*Cyclophora punctaria*: plo2  
*Xanthorhoe spadicearia*: plo2, sto  
*Xanthorhoe montanata*: sto  
*Chloroclysta truncata*: plo2  
*Hydriomena impluviata*: plo2  
*Perizoma albulata*: plo2  
*Eupithecia centaureata*: plo2

#### NOTODONTIDAE

*Notodonta dromedarius*: plo2  
*Ptilodon capucina*: plo2  
*Phalera bucephala*: plo2

#### NOCTUIDAE

*Callistege mi*: slu1  
*Caradrina morpheus*: koi  
*Hoplodrina ambigua*: koi  
*Charanyca trigrammica*: koi, plo2  
*Apamea crenata*: plo2  
*Oligia fasciuncula*: plo2, sto  
*Discestra trifolii*: sto  
*Hada plebeja*: koi  
*Sideridis albicolon*: sto  
*Axylia putris*: sto  
*Ochropleura plecta*: sto  
*Diarsia rubi*: plo2  
*Noctua pronuba*: plo2  
*Xestia c-nigrum*: koi, plo2, sto

*Agrotis puta*: sto

*Agrotis exclamationis*: plo2

*Agrotis segetum*: sto

#### LYMANTRIIDAE

*Calliteara pudibunda*: plo2

*Euproctis chrys - orrhoea*: slu1.  
Rups.  
ARCTIIDAE  
*Nola confusalis*: plo2  
ARCTIIDAE  
*Eilema sororcula*: plo2  
*Spilosoma lubricipeda*: sto  
*Arctia caja*: slu1.  
Rups.

*Emmetia marginella*: hoo1

#### TINEIDAE

*Tinea trinitella*: plo2

*Monopis laevigella*: plo2

#### BUCCULATRICIDAE

*Bucculatrix maritima*: pl3, slu3

*Bucculatrix ulmella*: kri

#### GRACILLARIIDAE

*Caloptilia alchimiella*: plo2

*Caloptilia syringella*: bur, kri. Mijnen op liguster, es en sering.

*Aspilapteryx tringipennella*: plo2

*Parornix anglicella*: loo

*Parornix betulae*: plo2

<sup>TX</sup>*Phyllonorycter leucographella*: bur

*Phyllonorycter rajella*: bur. Mijnen op zwarte els.

*Phyllonorycter schreberella*: kri

*Phyllonorycter kleemannella*: eie4

#### YPONOMEUTIDAE

*Yponomeuta padella*: loo. Spinsels op eenstijlige meidoorn.

*Cedestis subfasciella*: loo

<sup>TX</sup>*Argyresthia trifasciata*: kri

*Argyresthia conjugella*: kri

<sup>TX</sup>*Argyresthia pruniella*: plo2

<sup>TX</sup>*Argyresthia bonnetella*: plo2

#### PLUTELLIDAE

*Plutella xylostella*: sto

#### GLYPHIPTERIGIDAE

<sup>TX</sup>*Glyphipterix simplicella*: kri

*Glyphipterix schoenicoella*: pl3

#### LYONETIIDAE

*Lyonetia clerkella*: bur, loo. Mijnen op eenstijlige meidoorn.

#### OECOPHORIDAE

*Endrosis sarcitrella*: kri, stb, sto

#### ELACHISTIDAE

*Elachista biatomella*: loo

*Elachista canapennella*: kri

*Elachista argentella*: slu3

*Elachista maculicerusella*: kri

#### COLEOPHORIDAE

*Coleophora serratella*: eie4, kri, loo.

Zakken respectievelijk op zwarte els, berk en berk.

*Coleophora spinella*: bur, loo, sto. Zakken op eenstijlige meidoorn.

*Coleophora frischella*: kri, wes. Zakken op witte klaver.

*Coleophora caespititiella*: hoo1, kri, wes1

*Coleophora glaucicolella*: hoo1, slu3

*Coleophora alticolella*: hoo1, kri, pl3, slu, wes1

*Coleophora glaucicolella*: hoo1, slu3

*Coleophora alticolella*: hoo1, kri, pl3, slu, wes1

*Coleophora glaucicolella*: hoo1, slu3

*Coleophora alticolella*: hoo1, kri, pl3, slu, wes1

*Coleophora glaucicolella*: hoo1, slu3

*Coleophora alticolella*: hoo1, kri, pl3, slu, wes1

*Coleophora glaucicolella*: hoo1, slu3

*Coleophora alticolella*: hoo1, kri, pl3, slu, wes1

*Coleophora glaucicolella*: hoo1, slu3

*Coleophora alticolella*: hoo1, kri, pl3, slu, wes1

*Coleophora glaucicolella*: hoo1, slu3

*Coleophora alticolella*: hoo1, kri, pl3, slu, wes1

*Coleophora glaucicolella*: hoo1, slu3

*Coleophora alticolella*: hoo1, kri, pl3, slu, wes1

*Coleophora glaucicolella*: hoo1, slu3

*Coleophora alticolella*: hoo1, kri, pl3, slu, wes1

*Coleophora glaucicolella*: hoo1, slu3

Een buitengewoon armoedige vangst, in de eerste plaats door het ongunstige weer. Het jaar 2004 is in zijn geheel tamelijk slecht tot erg slecht voor macro's.

In de omgeving van de groepsaccommodatie De Stolp zijn de zwarte c-uil (*Xestia c-nigrum*) (figuur 9) en de meriansborstel (*Calliteara pudibunda*) (figuur 10) gevonden.

Heel ongebruikelijk is de rups van *Malacosoma neustria* op zeealsem. Op 50-100 meter van de vindplaats groeit de braam, een veel plausibeler voedselplant.

#### MICROLEPIDOPTEA - kleine vlinders

J.H. Kuchlein, C.M. Kuchlein-Nijsten & K.J. Huisman

De gegevens hebben betrekking op adulten, tenzij anders wordt vermeld. Volgorde en nomenclatuur van de soorten zijn volgens naamlijst van Kuchlein & De Vos (1999).

#### MICROPTERIGIDAE

*Micropterix aruncella*: eie4, hoo1, west6

#### OPOSTEGIDAE

*Opostega salaciella*: kri

#### NEPTICULIDAE

*Stigmella hybnerella*: bur, loo, sto. Mijnen op eenstijlige meidoorn.

*Stigmella lemniscella*: kri. Mijnen op iep.

*Stigmella splendidissimella*: hoo1

*Ectoedemia albifasciella*: kri

#### HELIOZELIDAE

*Heliozela resplendella*: eie4

#### PRODOXIDAE

*Lampronia luzella*: kri

#### TISCHERIIDAE

den.  
*Chrysoesthia drurella*: loo. Mijnen op melde.  
<sup>TM</sup>*Monochroa tenebrella*: hoo1, plo2, slu1  
*Bryotropha terrella*: plo2  
*Bryotropha desertella*: slu3, wes1  
*Teleodes proximella*: koi, plo2  
*Teleiopsis diffinis*: hoo1  
*Pseudotelphusa scalella*: plo2  
*Anacamptis populella*: wes1. Rupsen op kruipwilg.  
*Neofaculta ericetella*: gor  
**TORTRICIDAE**  
*Phalonidia affinitana*: pl3  
*Acleris bergmanniana*: wes1. Rups op duinroosje.  
*Acleris hastiana*: wes1. Rups op kruipwilg.  
*Cnephasia longana*: slu1. Rupsen op zeealsem.  
<sup>TM</sup>*Pseudargyrotoza conwagana*: bur  
*Archips rosana*: wes1. Rups op kruipwilg.  
*Pandemis cerasana*: kri  
<sup>TM</sup>*Syndemis musculana*: plo2  
*Clepsis spectrana*: kri  
*Bactra lancealana*: kri; plo2  
*Bactra robustana*: kri  
<sup>TM</sup>*Hedya pruni*: eie4  
*Hedya nubiferana*: kri  
*Argyroploce lacunana*: hoo1, kri, plo2  
*Argyroploce schulziana*: kri  
*Celypha striana*: kri  
*Celypha cespitana*: hoo1  
<sup>TM</sup>*Lobesia littoralis*: slu3  
<sup>TM</sup>*Epinotia abbreviana*: kri  
*Epinotia immundana*: kri  
*Epiblema cynosbatella*: kri, plo2, slu3  
*Epiblema rosaecolana*: kri  
*Epiblema roborana*: kri  
*Eucosma cana*: kri  
<sup>TM</sup>*Eucosma obumbratana*: kri  
*Eucosma tripoliana*: pl3  
<sup>TM</sup>*Strophedra weirana*: plo2  
<sup>TM</sup>*Cydia fagiglandana*: plo2  
<sup>TM</sup>*Cydia nigricana*: kri  
*Cydia compositella*: hoo1  
**CHOREUTIDAE**  
*Anthophila fabricana*: bur, wes1  
**PTEROPHORIDAE**  
*Agdistis bennetii*: kri, slu3  
**PYRALIDAE**  
*Cryptoblabes bistriga*: plo2  
*Pyla fusca*: plo2  
*Scoparia ambigualis*: kri, loo, slu3, wes1  
*Chrysoteuchia culmella*: kri, wes1  
*Crambus pascuella*: plo2  
*Crambus lathoniellus*: eie4, hoo1, kri, loo, pl3, sl3, wes1, plo2

*Crambus perlella*: kri, slu1  
*Cataclysta lemnata*: pl3  
*Pyrausta aurata*: bur

Een beeld dat overheerst bij de herinnering aan de inventarisatie-activiteiten op Texel in 2004 is de niet aflatende worsteling met de elementen om hier en daar een micro te kunnen bemachtigen. Dat moest overdag gebeuren, omdat het 's avonds en zeker in de schemering al gauw te fris was en de nachten voor de vangsten veel te koud. Hiermee is slecht te rijmen dat ons verblijf toch nog 96 soorten heeft opgebracht en dat ligt vast wel boven het zomerbijkomstgemiddelde. Als de lezer dit resultaat aan onze toewijding en ijver wil toeschrijven dan laten wij ons snel overtuigen. Op het eerste gezicht nóg minder begripelijk is de oogst aan nieuwe soorten voor het eiland. Van Texel waren 407 soorten micro's bekend (ten tijde van de uitgave van de Kleine Vlinders (Kuchlein 1993) waren dat er 296). Daar zijn nu zeventien nieuwe soorten aan toegevoegd en dat zijn: *Phyllonorycter leucographella*, *Argyresthia trifasciata*, *A. pruniella*, *A. bonnetella*, *Glyphipterix simplicella*, *Mompha subbistrigella*, *Monochroa tenebrella*, *Pseudargyrotoza conwagana*, *Syndemis musculana*, *Hedya pruni* - *ana*, *Lobesia littoralis*, *Epinotia abbreviana*, *Eucosma obumbratana*, *Strophedra weirana*, *Cydia fagiglandana*, *C. nigricana* en *C. compositella*. Tot voor kort zou men dit resultaat hebben beschouwd als de opvulling van leemten in onze kennis van een lokale fauna. Nu we wat meer vertrouwd zijn geraakt met het dynamisch karakter van verspreidingspatronen en vervolgens naar de verspreidingsbeelden van de betrokken soorten kijken, dan is het uitermate waarschijnlijk dat minstens

de helft van die nieuw gevonden soorten recent Texel heeft bereikt. Dit geldt voor soorten die eind vorige eeuw pas ons land zijn binnengekomen (*Phyllonorycter leucographella* en *Argyresthia trifasciata*), maar ook voor soorten waarvan al lange tijd de areaalgrens dwars door Nederland liep, maar waarvan deze nu in noordwestelijke richting verschuift (*Argyresthia pruniella*, *Syndemis musculana*, *Hedya pruni* - *ana*, *Strophedra weirana*, *Cydia fagiglandana* en *C. nigricana*).

Voor faunistische informatie over de soorten hebben wij het Tinea-bestand kunnen raadplegen.



**Figuur 7.** Een entomoloog onderzoekt een dode meeuw. Foto: E. van der Spek  
*An entomologist investigates a dead gull.*

## DIPTERA - muggen en vliegen

J.H.C. Velterop, J. Huijbregts, B.J.H. Brugge & B. van Maanen

### STRATIOMYIDAE (wapenvliegen)

*Chloromyia formosa*: sto  
*Nemotelus notatus*: slu1  
*Nemotelus cf notatus*: nsz2. Larve.  
*Odontomyia ornata*: sto  
*Odontomyia tigrina*: sto  
*Oplodontha viridula*: mok1. Larve.  
*Stratiomys singularior*: hor3, nsz2 (Larve), sto, tho2

### RHAGIONIDAE (snipvliegen)

*Chrysopilus auratus*: hor3

### TABANIDAE (dazen)

*Tabanus autumnalis*: tho4

### THEREVIDAE (viltvliegen)

*Acrosathe annulata*: den2, hor3, slu4, sto  
*Thereva unica*: hor3

### ASILIDAE (roofvliegen)

*Dioctria atricapilla*: dijk2, hoo2, oos2



*Dysmachus trignonus*: hor3, hoo2, slu1  
<sup>w</sup><sup>TX</sup>*Leptogaster cylindrica*: dijk2  
 EMPIDIDAE (dansvliegen)  
*Hilara pilipes*: tho1, hor3  
 HYBOTIDAE  
*Chersodromia hirta*: hor3, tho3  
*Platypalpus annulatus*: hor3, tho1  
 DOLICHOPODIDAE (slankpootvliegen)  
*Chrysotus palustris*: hor3  
*Chrysotus pulchellus*: hor3  
*Campsicnemus armatus*: hor3  
*Campsicnemus scambus*: hor3  
*Sympycnus pulicarius*: hor3  
*Dolichopus nubilus*: hor3  
*Dolichopus simplex*: hoo2, hor3  
*Dolichopus unguatus*: hoo2  
*Hercostomus celer*: hor3  
*Hercostomus cupreus*: hor3  
*Tachytrechus insignis*: hoo2  
 SYRPHIDAE (zweefvliegen)  
*Lejogaster metallina*: hoo2  
*Neoascia interrupta*: hor3  
*Neoascia tenur*: hor3  
*Eristalinus sepulchralis*: hor3  
*Eristalis pertinax*: hoo2  
*Eristalis tenax*: sto  
<sup>TX</sup>*Anasimyia contracta*: hor3  
*Anasimyia lineata*: hor3, tho1  
*Parhelophilus versicolor*: hor3  
*Myathropa florea*: hoo2  
*Eumerus funeralis*: hor3, tho2  
*Sericomyia silentis*: hoo2  
*Platycheirus clypeatus*: hor3  
*Platycheirus* sp. *clypeatus*-groep: hoo2  
*Platycheirus fulviventris*: hor3  
<sup>w</sup><sup>TX</sup>*Pyrophaena rosarum*: hor3  
*Episyrphus balteatus*: mie  
 PIPUNCULIDAE  
*Tomosvaryella littoralis*: hor3  
 ULIDIIDAE  
*Melieria omissa*: hor3  
*Tetanops myopina*: hor3  
 PLATYSTOMATIDAE  
*Rivellia syngenesiae*: mok2  
 TEPHRITIDAE (boorvliegen)  
*Dioxyna bidentis*: hor3  
*Tephritis vespertina*: hor3  
 LAUXANIIDAE  
*Calliopum aeneum*: hoo2  
 CHAMAEMYIIDAE  
*Chamaemyia flavipalpis*: hor3  
*Chamaemyia juncorum*: tho1, hor3  
 DRYOMYZIDAE  
*Dryomyza flaveola*: tho3  
 SCIOMYZIDAE  
*Hydromya dorsalis*: hor3  
*Ilione albisetata*: hor3  
 SEPSIDAE  
*Orygma luctuosum*: tho3

OPOMYZIDAE  
*Opomyza germinationis*: hoo2  
 CHLOROPIDAE (halmvliegen)  
*Melanum laterale*: tho1  
*Meromyza* sp.: tho1  
*Thaumatomyia notata*: tho3  
*Thaumatomyia trifasciata*: tho1  
*Elachiptera brevipennis*: tho3  
*Oscinella frit*: tho1  
 SPHAEROCERIDAE (mestvliegen)  
*Lotophila atra*: hoo2  
*Phthitia empirica*: tho3  
*Telomerina pseudoleucoptera*: tho3  
 EPHYDRIDAE  
*Lamproscatella sibilans*: tho1  
*Scatophila caviceps*: hor3  
*Notiphila cinerea*: tho1  
 SCATHOPHAGIDAE  
*Scathophaga lutaria*: hoo2  
*Scathophaga stercoraria*: hoo2, hor3, mie, plo1, tho1, tho2  
 ANTHOMYIIDAE  
*Adia cinerella*: hor3, tho1  
*Botanophila fuga*: plo1  
*Delia antiqua*: hoo2  
*Delia platura*: hoo2  
*Hydrophoria lancifer*: plo1  
*Hydrophoria linogrisea*: plo1  
*Hylemya variata*: plo1  
 FANNIIDAE  
*Fannia canicularis*: mok2  
*Fannia minutipalpis*: hor3  
*Fannia rondanii*: hoo2  
 MUSCIDAE (echte vliegen)  
*Coenosia infantula*: tho3  
*Coenosia tigrina*: hoo2  
*Dexiopsis lacteipennis*: hor3  
*Lispocephala erythrocerata*: hor3  
*Limnophora tigrina*: hor3, tho1  
*Lispe hydromyzina*: hor3  
*Spilogona marina*: tho1  
*Eudasyphora cyanella*: hoo2  
*Musca autumnalis*: hoo2  
*Polietes lardarius*: hoo2, mie, plo1  
*Polietes meridionalis*: hoo2  
*Muscina levida*: hor3  
*Hebecnema vespertina*: tho1  
*Helina depuncta*: hoo2  
*Helina evecta*: tho2  
*Helina protuberans*: hor3  
*Helina reversio*: hoo2, plo1, tho1  
*Phaonia incana*: tho2  
*Phaonia pallida*: mie  
 CALLIPHORIDAE (bromvliegen)  
*Calliphora vicina*: hor3, koo, plo1, tho1, tho2  
*Calliphora vomitoria*: koo  
*Lucilia* sp.: mok2  
*Lucilia ampullacea*: hoo2, koo, plo1

*Lucilia caesar*: hoo2, koo, tho1  
*Lucilia sericata*: hoo2, tho1  
*Pollenia rudis*: hoo2  
 SARCOPHAGIDAE (dambordvliegen)  
*Metopia staeegerii*: hoo2  
*Brachicomma devia*: hoo2  
*Ravinia pernix*: hoo2  
*Sarcophaga melanura*: hoo2  
*Sarcophaga carnaria*: hoo2  
*Sarcophaga variegata*: hoo2, plo1  
 TACHINIDAE (sluipvliegen)  
*Oswaldia muscaria*: plo1  
*Pales pavidata*: hoo2

## HYMENOPTERA - bijen en wespen

H. Nieuwenhuijsen, J. Smit, P.A.H. Me-gens, J. van de Nieuwegiessen, J.A.H. Smits, M.M.E. van den Munckhof-Heu-nen, R. Blommers, L.H.M. Blommers, E. van der Spek & B.J.H. Brugge

CHRYSIDIDAE (goudwespen)  
*Chrysis ignita*: wes2  
 MUTILLIDAE (mierwespen)  
*Smicromyrme rufipes*: kor  
 POMPILIDAE (spinnendoders)  
*Caliadurgus fasciatellus*: ouh, wes2  
*Anoplius infuscatus*: hoo2, kor, hor3, ouh, plo1, wes1  
*Anoplius nigerrimus*: hoo2, wes2  
*Anoplius viaticus*: gor, kor  
*Arachnospila anceps*: hoo2, gor, mie, plo1  
*Arachnospila spissa*: wes2  
*Episyron rufipes*: hoo2, kor, wes1  
*Evagetes dubius*: kor, ouh  
*Evagetes littoralis*: kor, wes2  
*Evagetes pectinipes*: hoo2, gor, ko, plo1  
*Pompilus cinereus*: hoo2, hor3, plo1  
 VESPIDAE (plooiwielgwespen)  
*Ancistrocerus oviventris*: hoo2, oos1  
*Ancistrocerus parietum*: oos1  
*Vespula germanica*: sto  
*Vespula rufa*: gor  
*Vespula vulgaris*: gor, hoo2  
 SPHECIDAE (langsteelgraafwespen)  
*Ammophila pubescens*: gor  
*Ammophila sabulosa*: hoo2, hor3, gor, ouh, plo1  
*Podalonia affinis*: hoo2, gor, wes2  
 CRABRONIDAE  
*Cerceris rybyensis*: hoo2  
*Crabro cribrarius*: wes2  
*Crabro peltarius*: hoo2, oos1, sto  
*Crabro scutellatus*: hoo2, oos1, plo1  
*Crossocerus varus*: hoo2, mie  
*Crossocerus tarsatus*: hoo2  
*Crossocerus wesmaeli*: plo1  
*Dryudella stigma*: wes1

*Ectemnius cavifrons*: oos1  
*Ectemnius continuus*: wes2  
*Oxybelus uniglumis*: hoo2  
*Pemphredon inornata*: plo1  
*Tachysphex fulvitaris*: kor, plo1  
*Tachysphex nitidus*: wes1  
*Tachysphex pompiliformis*: hoo2, hor3,  
kor, plo1, wes1

#### APIDAE s.l. (bijen)

*Andrena fulvago*: hoo1, kam, wes2  
*Andrena haemorrhoa*: gor  
*Andrena labiata*: hoo2  
*Andrena nigroaenea*: hoo2, tho2  
*Andrena wilkella*: tho2  
*Panurgus banksianus*: hoo1, hoo2  
*Nomada goodeniana*: hoo2  
*Bombus hortorum*: sto, wes2  
*Bombus hypnorum*: ouh  
*Bombus jonellus*: eie1, gor  
*Bombus lapidarius*: eie1, eie3, hoo2  
*Bombus lucorum*: gor, kor  
*Bombus muscorum*: eie1  
*Bombus pascuorum*: eie1, eie2, eie3,  
hoo1, kor, wes2  
*Bombus pratorum*: eie1, eie2, hoo1,  
hoo2, sto  
*Bombus terrestris*: eie1, kri, wes2  
*Bombus sylvestris*: kor, hoo1, hoo2  
*Colletes impunctatus*: ouh  
*Halictus rubicundus*: eie5, kor  
*Halictus tumulorum*: hoo2  
*Lasioglossum albipes*: gor, hoo2  
*Lasioglossum calceatum*: kor, hoo2  
*Lasioglossum leucozonium*: gor, hoo1,  
hoo2, kor, ouh  
*Lasioglossum punctatissimum*: kor  
*Lasioglossum villosulum*: gor, hoo1,  
hoo2, kor  
*Sphecodes pellucidus*: hoo2  
*Sphecodes puncticeps*: hoo2  
<sup>wtx</sup>*Sphecodes rubicundus*: tho2  
*Anthidium manicatum*: oos1  
*Anthidium punctatum*: eie1, hor3  
*Coelioxys mandibularis*: wes2  
*Megachile versicolor*: kor  
*Osmia rufa*: hoo1

*Colletes impunctatus* is ten zuiden van Texel alleen bekend van de Gravelijksheidsduinen bij Den Helder. Deze boreo-alpiene soort is verzameld in het Zwanewater bij Callantsoog, maar daar is de soort de laatste jaren niet meer aangetroffen. Het is bijzonder dat hij in 2004 op Texel op een vrij klein heide-terreintje, vlak naast de weg, is aangetroffen op een vrij ongewone voedselplant, namelijk Amerikaanse vogelkers.

In een kolonie van *Andrena nigroaenea* is de zeldzame koekoeksbij *Sphecodes rubicundus* aangetroffen. De soort is bekend als parasiet van *A. labialis*. Sladen (1895) vermeldt uit de omgeving van Dover ook *A. nigroaenea* als gastheer.

#### HYMENOPTERA - mieren

P. Boer, J.A.H. Smits & M.M.E. van den Munckhof-Heunen

#### FORMICIDAE

*Formica exsecta*: den1, gor, mie, mok2,  
pet, plo1  
*Formica fusca*: den1, gor, hoo2, mie,  
mok2, set, wes1, wes2  
*Formica pressilabris*: mie, mok2, kri, plo1  
*Formica rufa*: gor. Tientallen polygyne  
exemplaren of hybriden.  
*Lasius flavus*: hoo2, kri, loo, mie, mok2,  
wes1  
*Lasius fuliginosus*: mok2, set  
<sup>wtx</sup>*Lasius meridionalis*: mok2, set, wes2,  
wes5  
*Lasius niger*: hoo2, kri, mie, plo1, sto  
*Lasius platythorax*: den1, hoo2  
*Lasius psammophilus*: kri, loo, mie, gor,  
hoo2, mok2, set, tho1, wes1, wes2, wes5  
*Leptothorax acervorum*: den1, mie, set,  
wes1, wes5

#### MYRMICIDAE

<sup>wtx</sup>*Myrmica gallienii*: wes1  
*Myrmica rubra*: hoo2, mok2, set, wes1  
*Myrmica ruginodis*: den1, gor, hoo2,  
mie, mok2, plo1, set, wes1, wes5  
*Myrmica sabuleti*: gor, hoo2, kri, mie,  
mok2, set, wes1, wes2  
*Myrmica scabrinodis*: gor  
*Tetramorium caespitum*: gor, hoo2, loo,  
mie, plo1, set, sto, tho1, wes2, wes5

#### De mieren van Texel (Hymenoptera: Formicidae)

Peter Boer

Het noordelijk deel van Texel is een aantal malen op mieren onderzocht (Boer 2001a). Verder zijn er losse waarnemingen verspreid over het hele eiland gedaan. Tijdens de zomerbijeenkomst is alleen het zuidelijk deel van Texel bezocht. Totaal leverde deze zomerbijeenkomst achttien soorten op. Twee soorten kregen tijdens dit onderzoek extra aandacht: de stengelslankmier (*Temnothorax albipennis*) en de buntgrasmier (*Lasius psammophilus*).

*Temnothorax albipennis* is zeer algemeen in de duinen van het vasteland

van Noord- en Zuid-Holland. Daarbuiten is deze soort nooit aangetroffen. Ondanks intensief speuren werd *T. albipennis* op Texel ook in 2004 niet aangetroffen.

*Lasius psammophilus* is in dezelfde Noord- en Zuid-Hollandse duinen ook zeer algemeen. Dit bleek nu eveneens het geval te zijn op Texel. Op Vlieland en Terschelling komt deze soort in beduidend lagere dichtheden voor, terwijl hij op Ameland en Schiermonnikoog ontbreekt (onder andere Boer 2001b).

Nieuw voor Texel is de veldmier (*Lasius meridionalis*), een soort die voor koloniestichting gebruik maakt van buntgrasmieren (*L. psammophilus*). Er werden diverse kolonies op verschillende locaties gevonden.

In De Dennen en de omgeving van Ecomare komen tientallen, totaal waarschijnlijk 100 à 150 koepelnesten van rode bosmieren voor. Het gaat hier zeer waarschijnlijk om de behaarde bosmier (*Formica rufa*), hoewel het gros van de bekeken werksters meer weg had van hybriden tussen behaarde en kale bosmier (*F. polycytena*). Hybriden zijn evenals deze Texelse bosmieren polygyne, wat wil zeggen dat een kolonie meerdere koninginnen herbergt. De Texelse bosmieren zijn hier in de zestiger jaren ingevoerd en als tentoonstellingsmierenhoop geplaatst bij het toenmalige Texels Museum. Net als op veel andere plekken in Nederland waar polygyne bosmieren zijn ingevoerd, verplaatsen de werksters het overschot aan koninginnen naar verder gelegen plekken, alwaar nieuwe mierenhopen ontstaan. De Texelse populatie zal zich vast nog wel verder uitbreiden.

De mierenpopulaties van de tuinwanden varieerden nogal van samenstelling. Dit hing vooral samen met de aard van de begroeiing. Zandige, met helm begroeide tuinwanden worden gedomineerd door zwarte zaadmieren (*Tetramorium caespitum*) en buntgrasmieren. De gele weidemier (*L. flavus*) bleek de meest dominante mierensoort op de overige tuinwanden. Ook zandsteekmieren (*Myrmica sabuleti*), wegmieren (*L. niger*) en grauwwarte mieren (*F. fusca*) werden vaak op de tuinwanden aangetroffen.

Zeer opmerkelijk was de waarneming van enkele kolonies zeggesteekmieren (*M. gallienii*) in afgegraasde en met mos begroeide pijpestrootjespollen in een vochtige duinvallei. Deze soort was tot nu toe slechts eenmaal in Nederland aangetroffen en wel in Limburg

**Figuur 8.** Stuifduinen bij de Slufter, biotoop van de zandloopkevers *Cicindela hybrida* en *C. maritima*. Foto: Jeroen Fokker

*Blowing dunes near De Slufter, biotope of the beetles Cicindela hybrida and C. maritima.*



(Boer 2001c). In België is hij nooit gevonden en in de Duitse deelstaten die aan Nederland grenzen slecht enkele malen.

#### COLEOPTERA - kevers

J.G.M. Cuppen, O. Vorst, T. Heijerman, B. van Maanen, F.G.J.M. van Nunen, M.B.P. Drost, R.P. Jansen, J. Huijbregts, S.C. Langeveld, C. van de Sande & S. Tiemersma

De volgorde van de families en de soorten is zoveel mogelijk gebaseerd op Brakman (1966), de naamgeving op de meest recente overzichten, waarvan Lucht (1987), Hansen (1996) en Köhler & Klausnitzer (1998) de belangrijkste zijn.

#### CARABIDAE (loopkevers)

*Cicindela hybrida*: hor1, slu4, wes1  
*Cicindela maritima*: hor4, slu4, slu5. De strandzandloopkever is een bewoner van stranden en buitenduinen, plaatselijk ook in het binnenland op levend stuifzand.

*Carabus granulatus*: dijk2, mok2  
*Leistus ferrugineus*: wes3  
*Notiophilus palustris*: ouh  
*Notiophilus substriatus*: tho3  
*Elaphrus cupreus*: mok2, wes1, wes3, wes4  
*Elaphrus riparius*: mok2, wes1, wes3, wes4  
*Clivina fossor*: wes1  
*Dyschirius thoracicus*: mok2, slu1, slu4, slu5  
*Dyschirius obscurus*: mok2, slu4  
*Dyschirius politus*: slu4  
*Dyschirius impunctipennis*: hor1, hor3, slu1, slu4. Een bewoner van vochtige plekken in stuifduinen. Nederlandse waarnemingen zijn vooral uit het wad-

dengebied afkomstig (Turin 2000).  
*Dyschirius chalcus*: slu4. In Nederland zeer zeldzame soort van kwelders, die nog niet eerder van Texel is gemeld (Turin 2000).

*Dyschirius salinus*: slu1, slu4  
*Dyschirius globosus*: mok2, slu4, wes1, wes3, wes4, wes5  
*Omophron limbatum*: mok1, mok2, wes4  
*Brosicus cephalotes*: hor2, slu3, slu4  
*Bembidion lampros*: mok2, tho3  
*Bembidion properans*: tho3, tho4  
*Bembidion pallidipenne*: mok2. De biotoop van deze soort bestaat uit kale oevers van zandige biotopen in duinen, soms ook aan de voet van steile (zand)randen op kwelders. *Bembidion pallidipenne* is vrij algemeen langs de gehele Nederlandse kust (Turin 2000).  
*Bembidion varium*: slu4  
*Bembidion obliquum*: mok2  
*Bembidion tetracolum*: slu1  
*Bembidion normannum*: slu1, slu4, tho2.  
*Bembidion normannum* en *B. minus* zijn algemene bewoners van schorren die vaak onder aanspoelsel verzameld worden.

*Bembidion minimum*: hor1, slu4  
*Bembidion articulatum*: mok2, wes2  
<sup>1</sup>*Cillenus lateralis*: slu4. Deze soort is uit Nederland bekend van de waddeneilanden en het Deltagebied, waar de soort gebonden is aan zandige plekkjes aan de randen van het schor (Turin 2000). Hij tolereert dagelijkse overspoeling met zeewater door zich in te graven.  
*Trechus obtusus*: hor3  
*Pogonus chalcus*: slu1, slu4. Een algemene soort van kwelders met een bodem bestaande uit zware zeelei. De soort wordt vaak verzameld onder aanspoelsel.  
*Oodes helopioides*: mok2, wes1, wes3

*Badister lacertosus*: slu1  
<sup>1</sup>*Badister peltatus*: hor3, wes3.  
 Moerassen gedomineerd door riet zijn de voornaamste biotoop van de vrij zeldzame *B. peltatus* en *B. dilatatus*; ze worden vaak samen aangetroffen.  
*Badister dilatatus*: wes3  
*Harpalus affinis*: slu4, tho3, wes3  
*Harpalus attenuatus*: slu4. Deze zeldzame *Harpalus* wordt in Nederland het meest waargenomen in de duinen (Turin 2000).

*Harpalus servus*: slu4, wes3  
*Harpalus tardus*: hor1, slu1, slu4  
*Harpalus anxius*: paa, wes2, wes3  
*Harpalus serripes*: slu4  
*Stenolophus mixtus*: hor3, mok2, wes1, wes3, wes5  
*Acupalpus brunnipes*: slu1, wes1  
*Acupalpus parvulus*: mok2, wes4, wes5  
*Acupalpus dubius*: wes1, wes4  
*Anthracus consputus*: mok2  
*Bradycellus harpalinus*: ouh, plo1  
*Dicheirotrichus gustavi*: slu1, slu4, tho3.

Een karakteristieke bewoner van zoutmoerassen en kwelders in het kustgebied (Turin 2000). Langdurige overspoeling met zeewater wordt door de nachtactieve kever goed verdragen.

*Amara plebeja*: dijk2  
*Amara similata*: dijk2  
*Amara communis*: tho4  
*Amara curta*: hor3  
*Amara aenea*: mok2, slu1, slu4  
*Amara spreta*: hor1, hor2, slu1, slu4, slu5  
*Amara lucida*: mok3, slu1  
*Amara tibialis*: mok2, tho5, wes5  
*Pterostichus oblongopunctatus*: ouh  
*Pterostichus niger*: mok2  
<sup>1</sup>*Pterostichus rhaeticus*: eie1. Een algemene soort die tot vrij recent niet onderscheiden werd van *P. nigrita*.  
*Pterostichus nigrita*: hor3, mok2, wes3  
*Pterostichus gracilis*: wes3  
*Pterostichus minor*: hor3, mok2, wes3  
*Pterostichus strenuus*: ouh  
*Pterostichus diligens*: wes1, wes5  
*Calathus fuscipes*: hor3, slu1, slu4  
*Calathus erratus*: hor1, slu4, wes1, wes3  
*Calathus melanocephalus*: hor3, muy, slu1, slu4, wes1, wes5  
*Calathus mollis*: hor3, slu4. Voornamelijk aangetroffen in de duinen, waar hij leeft op open zandige plekken met helm en buntgras.  
*Agonum sexpunctatum*: eie1  
*Agonum marginatum*: eie1, wes1, wes3, wes4



- Agonum afrum*: mok2, wes3  
*Agonum lugens*: mok2, wes3. Een zeer zeldzame soort in Nederland met slechts enkele verspreide vondsten, waarvan meerdere op Texel (Turin 2000). Bewoner van modderbodems in dichtbegroeide rietmoerassen.
- Agonum piceum*: wes4  
*Agonum fuliginosum*: wes3, wes4  
*Agonum thoreyi*: eie1, hor3, mok2  
*Oxypselaphus obscurus*: ouh, wes1, wes5  
*Anchomenus dorsalis*: slu1  
*Demetrius atricapillus*: mok2, nsz1, slu4, sto, tho5, wes2, wes3  
*Demetrius monostigma*: hor1, hor3, hor4, slu4, web, wes3, wes5  
*Demetrius imperialis*: hor3, mok2  
*Paradromius linearis*: hor3, slu1, slu4, tho5, wes1  
*Dromius agilis*: sto, wes1  
*Dromius angustus*: wes4  
*Philorhizus notatus*: slu1. Een vrij zeldzame loopkever van open en droge terreinen, in Nederland vrijwel uitsluitend in het kustgebied (Turin 2000).  
*Philorhizus melanocephalus*: sto  
*Syntomus truncatellus*: hor1, hor3, tho4  
*Syntomus foveatus*: hoo2, slu1, slu4, wes1  
*Odacantha melanura*: hor3, wes3, wes4
- HYGROBIIDAE  
*Hygrobia hermanni*: mok1, mok2, wes1, wes2
- HALIPLIDAE (watertreders)  
*Peltodytes caesus*: eie1, plo1  
*Haliplus ruficollis*: eie1, (mok1), mok2, (wes2), wes4  
*Haliplus immaculatus*: mok2  
*Haliplus apicalis*: mok1, mok2. Enigszins zouttolerante soort die in Nederland vrijwel uitsluitend in het kustgebied wordt waargenomen. Zeer algemeen in Noord-Holland (Steenbergen 1993).
- NOTERIDAE  
*Noterus crassicornis*: hor3, mok2  
*Noterus clavicornis*: eie1, hor3, mok1, mok2, wes4
- DYTISCIDAE (waterroofkevers)  
*Laccophilus minutus*: mok1, mok2, wes2  
*Hydrovatus cuspidatus*: eie1, mok1, mok2, nsz2. In het begin van de vorige eeuw was *H. cuspidatus* een echte zeldzaamheid in Nederland. Vanaf de zeventiger jaren is de soort algemener geworden (Van Nieuwerkerken 1979) en in Noord-Holland is hij inmiddels algemeen in grotere wateren (Steenbergen 1993).
- Hyphydrus ovatus*: mok2, wes2  
*Hydroglyphus geminus*: plo1  
*Bidessus unistriatus*: mok1, mok2. Deze in Noord-Holland zeldzame soort (Steenbergen 1993) is zowel in de Moksloot als in enkele aangrenzende duinpoelen verzameld.  
*Hygrotus impressopunctatus*: hor3, mok1, mok2, tho2, wes4  
*Hygrotus confluens*: eie3, wes1  
*Hygrotus inaequalis*: hor3, mok1, mok2, plo1, tho2  
*Hygrotus decoratus*: hor3, mok2, tho2, wes4  
*Suphrodytes dorsalis*: tho2  
*Hydroporus scalesianus*: hor3. Meerdere exemplaren van deze in Noord-Holland zeldzame soort (Steenbergen 1993) werden verzameld in het ondiepe water in de rietkraag van het westelijke Horsmeertje.  
*Hydroporus angustatus*: hor3, mok2, tho2, wes4  
*Hydroporus umbrosus*: cer, hor3, mok2, wes4  
*Hydroporus tristis*: tho2  
*Hydroporus gyllenhalii*: mok1, mok2, tho2, wes1, wes2. In het westen van Nederland wordt *H. gyllenhalii* vrijwel uitsluitend in duinpoelen met een zandige bodem aangetroffen.  
*Hydroporus palustris*: cer, hor3, mok2, plo1, tho2, wes4  
*Hydroporus incognitus*: mok2  
*Hydroporus striola*: hor3, mok2, wes4  
*Hydroporus erythrocephalus*: hor3, mok2, tho2, wes4  
*Hydroporus planus*: eie3, mok1, mok2, tho2, wes1, wes4  
*Hydroporus pubescens*: mok1, mok2, plo1, tho2, wes4  
*Hydroporus nigrita*: eie2  
*Hydroporus memnonius*: tho2  
*Graptodytes pictus*: mok2  
*Agabus bipustulatus*: mok1, mok2, tho2, wes1, wes2, wes4  
*Agabus sturmii*: mok2, wes4  
*Agabus uliginosus*: eie2, wes1, wes3  
*Agabus conspersus*: slu4, tho2. Een halobionte waterkever die frequent opduikt in pioniermilieus.  
*Agabus unguicularis*: hor3. Tweede- en derde-stadium larven van deze vrij zeldzame *Agabus* kropen door het rietstrooisel van het westelijke Horsmeertje.  
*Agabus labiatus*: mok2. Enkele exemplaren in een duinplas bij de Moksloot, een karakteristieke vindplaats in West-
- Nederland.  
*Copelatus haemorrhoidalis*: tho2, wes4  
*Ilybius ater*: wes5  
*Ilybius subaeneus*: hor3  
*Rhantus frontalis*: eie3, hor3, mok1, mok2, tho2, wes4, wes5  
*Rhantus exsoletus*: hor3, mok1, wes4  
*Colymbetes fuscus*: mok2, plo1, tho2, wes3, wes4  
*Hydaticus cf seminiger*: (wes4). Slechts enkele larven zijn verzameld in een poel nabij het Groote Vlak.  
*Graphoderus cinereus*: hor3, (mok1)  
*Acilius sulcatus*: plo1, tho2  
*Dytiscus marginalis*: (mok2), tho2, (wes2), (wes4), (wes5)
- HYDRAENIDAE  
<sup>2</sup>*Hydraena palustris*: hor3, mok2, tho2. Vrij zeldzaam in Nederland. De soort wordt nog het meest aangetroffen in het rivierengebied en in duinpoelen. Hij is al eerder gemeld van Texel (Cuppen 1993, Steenbergen 1993).  
*Hydraena testacea*: mok2. Deze meest algemene *Hydraena*-soort in Nederland wordt niet vaak gevonden in West-Nederland en daar nog het meest in de duinen (Cuppen 1993).  
*Ochthebius dilatatus*: cer, mok2, nsz2, slu1, slu4, tho1, tho2  
*Ochthebius auriculatus*: slu1, slu4. Deze zeldzame bewoner van schorren en oevers van brakke wateren wordt vaak het gemakkelijkst verzameld onder aanspoelsel boven de hoogwaterlijn.  
*Ochthebius minimus*: eie1, eie2, hor3, mok1, mok2, slu1, tho2, wes1, wes3, wes4, wes5  
*Ochthebius marinus*: cer, mok2, nsz2, slu1, slu4, tho1, tho2, wes1, wes5  
*Ochthebius viridis*: mok1, mok2, wes1, wes2, wes4, wes5  
*Limnebius aluta*: hor3, mok1, mok2, tho2, wes2, wes5
- SPERCHEIDAE  
*Spercheus emarginatus*: mok2
- HELOPHORIDAE  
*Helophorus aequalis*: (cer), eie3, mok2, plo1, (tho1), tho2, wes1, wes2, wes4, wes5  
*Helophorus rufipes*: slu4, slu5. Dit is een van de drie terrestrisch levende soorten van dit geslacht in Nederland. De andere 21 soorten leven in en direct langs de waterkant. Deze soort is zeer zeldzaam en sterk achteruitgegaan: er zijn slechts enkele recente waarnemingen (Van Ee *et al.* 1993).  
*Helophorus brevivalpis*: cer, dijk1, eie1,

ei2, ei3, mok1, mok2, nsz2, slu4, tho2, tho4, web, wes1, wes2, wes4, wes5

*Helophorus minutus*: mok2, wes1

#### HYDROCHIDAE

*Hydrochus carinatus*: hor3, mok1, mok2, wes5

*Hydrochus brevis*: mok2. Een vrouwtje werd gespoeld van de oevers van de Moksloot.

#### HYDROPHILIDAE (spinnende watertorren)

*Coelostoma orbiculare*: ei1, hor3, mok1, mok2, tho1, wes1, wes2, wes4

*Sphaeridium bipustulatum*: muy

*Sphaeridium scarabeoides*: muy

*Sphaeridium lunatum*: muy, plo1, wes3

*Cercyon littoralis*: tho3, slu4. Deze *Cercyon* leeft in aanspoelsel aan de voet van zeedijken, kwelders en stranden, wat geïllustreerd wordt door het verspreidingskaartje in Huijbregts (1982).

*Cercyon ustulatus*: ei2

*Cercyon impressus*: plo1

*Cercyon melanocephalus*: mok2

*Cercyon marinus*: cer, hor3, mok2, wes5

*Cercyon bifenestratus*: mok2, tho2, wes3, wes5

*Cercyon lateralis*: mok2, plo1

*Cercyon granarius*: tho4

*Cercyon convexiusculus*: hor3, mok2, wes4

*Cercyon sternalis*: ei1, hor3, mok2, wes3, wes4

*Paracymus aeneus*: nsz2. Een zeer zeldzame soort in brakke wateren, meestal in inlagen en sloten met forse zoute kwel achter zeedijken.

*Hydrobius fuscipes*: hor3, mok2, tho2, wes1, wes2, wes3, wes4

*Anacaena globulus*: tho3, wes4

*Anacaena limbata*: cer, ei1, hor3, mok1, mok2, tho2, wes3, wes4

*Anacaena lutescens*: mok2, tho2, wes1, wes2, wes4, wes5

*Laccobius minutus*: mok1, mok2, plo1, slu1, wes1, wes4

*Laccobius colon*: mok2

*Laccobius bipunctatus*: ei2, mok2, slu1

*Helochares lividus*: ei1, mok1, mok2, plo1, tho2, wes1, wes2, wes4, wes5

*Helochares obscurus*: hor3, mok1, mok2, tho2, wes5

*Enochrus melanocephalus*: mok2

*Enochrus quadripunctatus*: cer, mok2, plo1, wes4, wes5

*Enochrus bicolor*: cer, mok2, nsz2, tho1, tho2

<sup>3</sup>*Enochrus halophilus*: cer, ei1, hor3, mok1, mok2, wes4. Deze soms zeer lastig van *E. quadripunctatus* te onderscheiden soort is algemeen in het Deltagebied en op de Waddeneilanden, vrij zeldzaam in de rest van het kustgebied en ontbrekend in het binnenland. Eerder gemeld van Texel door Steenbergen (1993).

*Enochrus testaceus*: hor3, mok1, mok2, tho2, wes4

*Enochrus coarctatus*: hor3, mok2, tho2, wes4

*Cymbiodyta marginellus*: cer, hor3, mok1, mok2, tho2, wes3, wes4

*Chaetarthria seminulum*: mok2, wes2, wes4

<sup>4</sup>*Chaetarthria simillima*: mok2, slu4, (wes2), wes4. Deze onlangs als nieuw voor de wetenschap beschreven soort (Vorst & Cuppen 2003) lijkt vrij algemeen te zijn in veenmoerassen (onder andere Naardermeer) en in de duinen.

*Hydrophilus piceus*: mok2, wes4

#### SILPHIDAE (aaskevers)

*Thanatophilus rugosus*: ei1, (mok2)

#### CHOLEVIDAE

*Catops chrysomeloides*: mok2

#### CORYLOPHIDAE

*Corylophus cassidoides*: mok2, slu1, tho4

#### PTILIIDAE

*Ptenidium fuscicorne*: hor3, mok2, tho2

*Ptenidium pusillum*: mok2, slu1, wes5

*Acrotichis sitkaensis*: slu1

*Acrotichis brevipennis*: hor3, mok2. Een schaarse soort van rietmoerassen.



**Figuur 9.** Zwarte c-uil (*Xestia c-nigrum*), een duinbewoner. Foto: Theodoor Heijerman

*Xestia c-nigrum*, an inhabitant of the dunes.

*Acrotichis sericans*: mok2

<sup>5</sup>*Acrotichis henrici*: hor3. Een inmiddels overal in Nederland voorkomende soort die door Jansen & Van Heijnsbergen (1986) voor het eerst uit Nederland (Bussum) werd gemeld.

#### STAPHYLINIDAE (kortschildkevers)

<sup>6</sup>*Phyllodrepa puberula*: tho4. Een mannetje van deze zeldzame soort (Vorst 2002) werd verzameld onder aanspoelsel aan de voet van de zeedijk bij 't Horntje.

*Omalius riparium*: tho4

*Lesteva sicula heeri*: hor3, tho2

*Carpelimus bilineatus*: wes5

*Carpelimus rivularis*: hor3, mok2, slu4, wes4, wes5

<sup>99</sup>*Carpelimus obesus*: mok2. Deze vroeger zeldzame soort (vergelijk Brakman 1966) is inmiddels in vrijwel geheel Nederland te vinden.

*Carpelimus corticinus*: hor3, mok2, tho2, tho4, wes4

<sup>99</sup>*Carpelimus lindrothi*: mok2

*Carpelimus pusillus*: slu4

*Carpelimus elongatulus*: tho2

*Oxytelus laqueatus*: mok1

*Platystethus cornutus*: mok2

*Bledius tricornis*: slu4

*Bledius spectabilis*: slu2, slu4

*Bledius limicola*: slu1, slu4. Evenals de vorige soort is dit een typische bewoner van oevers op kwelders.

*Bledius opacus*: slu4

*Bledius fergussoni*: hor2, mok2, slu4

*Bledius subniger*: hor2, slu1, tho4

*Stenus junco*: hor3, wes4

*Stenus clavicornis*: slu1

*Stenus boops*: ei1, ei2, mok1, mok2

*Stenus incrassatus*: hor3, mok1, mok2, tho2

*Stenus melanarius*: mok2

*Stenus canaliculatus*: mok1, wes4

*Stenus nitens*: wes4

*Stenus carbonarius*: wes1

*Stenus formicetorum*: ei2

*Stenus nigrutilus*: slu1. Een zeldzame *Stenus* die tegenwoordig voornamelijk tot het Waddengebied beperkt is.

*Stenus latifrons*: ei2, mok2, wes1, wes4, wes5

*Stenus cicindeloides*: mok2

*Stenus impressus*: ouh

*Euaesthetus ruficapillus*: hor3, mok2, wes4

*Astenus cf. lyonessius*: slu1.

Zeldzame soort waarvan

- weinig recente waarnemingen bekend zijn.
- Rugilus orbiculatus*: mok2
- <sup>98</sup>*Scopaeus laevigatus*: mok2
- <sup>99</sup>*Lathrobium multipunctum*: mok2
- Lathrobium quadratum*: eie1
- Lathrobium fennicum*: hor3
- Lathrobium brunnipes*: wes1
- Xantholinus longiventris*: wes4
- Erichsonius cinerascens*: hor3, mok2
- Philonthus splendens*: mok2, muy
- Philonthus succicola*: mok2
- Philonthus cruentatus*: mok1
- Philonthus varians*: mok2
- Philonthus umbratilis*: hor3
- Philonthus quisquiliarius*: mok1, mok2, wes4
- <sup>7</sup>*Philonthus micantoides*: hor3. Als nieuw voor de fauna gemeld door Berger & Poot (1970) op basis van een mannetje dat door Hellinga op Texel is verzameld.
- <sup>99</sup>*Gabrius keysianus*: mok2. Hoewel deze soort beperkt is tot het kustgebied, is hij niet direct halofiel te noemen.
- Cafius xantholoma*: cer, tho3. Een typische soort van zilte aanspoelgordels.
- Staphylinus dimidiaticornis*: cer, slu4.
- Deze zeer fraaie kortschildkever lijkt na 1966 slechts van Texel bekend te zijn.
- Ocyopus ater*: slu4
- Ontholestes murinus*: mok2
- Quedius cruentus*: wes2
- Quedius simplicifrons*: slu1, slu2. Een typische kwelderbewoner.
- Quedius cf maurorufus*: hor3
- Sepedophilus nigripennis*: hor1, slu1
- Tachyporus solutus*: wat, web
- Tachyporus dispar*: wat
- Tachyporus transversalis*: mok2
- Tachyporus hypnorum*: wes1
- Tachyporus pusillus*: slu4
- Tachinus humeralis*: plo1
- Tachinus marginellus*: plo1
- Tachinus corticinus*: slu2
- Myllaena dubia*: hor3
- Myllaena intermedia*: hor3, mok2
- Myllaena minuta*: (hor3), mok2
- Myllaena cf infuscata*: mok2
- Cypha* sp.: hor3
- Phytosus balticus*: hor2, tho3. Een weinig waargenomen kortschild die leeft onder aanspoelsel (vaak dode vogels) op incidenteel door de zee overspoelde zandige bodems.
- <sup>99</sup>*Tachyusa coarctata*: mok2
- Amischa* sp.: mok2, wes1
- Dacrila fallax*: hor3, mok2, wes5. Een moerasbewoner waarvan het zwaarte-
- punt van de verspreiding in de kuststreek ligt.
- Brundinia meridionalis*: slu4, tho2. Een soort van brakke oevers.
- Pachnida nigella*: hor3
- Atheta terminalis*: wes5
- Atheta elongatula*: mok2
- <sup>99</sup>*Atheta malleus*: mok2
- Atheta vestita*: mok2
- Halobrecta flavipes*: mok2. Een soort uit zoute milieus.
- Drusilla canaliculata*: slu4, wes3
- Parocyusa longitarsis*: tho3, tho4
- Meotica* sp.: wes4
- Ocyusa maura*: hor3
- Aleochara lanuginosa*: wes5
- Aleochara punctatella*: tho3. Een typische bewoner van wierbanken langs de kust, waar hij leeft van de maden van *Coelopa* spp.
- PSELAPHIDAE
- Euplectus karsteni*: tho3
- Brachygluta fossulata*: mok2
- Brachygluta helferi*: slu1. In onze streken een typische bewoner van kwelders.
- Trissemus impressus*: mok2
- Rybaxis longicornis*: hor3
- HISTERIDAE (spiegelkevers)
- Saprinus semistriatus*: mok2. De meeste *Saprinus*- en *Hypocaccus*-soorten worden aangetroffen op dode vogels, het meest langs de kust.
- Saprinus planiusculus*: mok2, slu4
- Hypocaccus rugifrons*: hor3, hor4, slu4
- Hypocaccus metallicus*: hor1, hor3, hor4, slu4, slu5
- Margarinotus neglectus*: wes2
- Margarinotus carbonarius*: mok2, plo1
- CANTHARIDAE (soldaatjes)
- Cantharis fusca*: dijk1, hor1, plo1, slu4, wat, web
- Cantharis livida*: hor3, tho1, wat
- Cantharis rufa*: slu2, wes5
- Cantharis pallida*: hor3, wes5
- Cantharis fulvicollis*: dijk1, slu2, slu4
- MALACHIIDAE
- Clanoptilus marginellus*: slu4, wes5
- Malachius bipustulatus*: tho1, wat, wes5
- Cordylepherus viridis*: mok2, slu1, (slu4), wes1, wes2, (wes5)
- MELYRIDAE (bastaardweeschilden)
- Dolichosoma lineare*: slu4
- CLERIDAE
- Thanasimus formicarius*: den
- ELATERIDAE (kniptorren)
- Agrypnus murinus*: dijk2, mok2, slu1, slu4, wes1, wes2
- Dicronychus* sp.: hor1, hor4
- Melanotus villosus*: hor3, mok2, wes2
- Melanotus punctolineatus*: hoo2, hor1, hor3, mok2, slu1, slu4, tho1, wes1. Deze soort wordt door Brakman (1966) opgegeven van alle provincies behalve Groningen. Recente waarnemingen komen voornamelijk uit de duinen. Tijdens de zomerbijeenkomst door opvallend veel coleopterologen waargenomen.
- Athous haemorrhoidalis*: dijk2, hoo2, mok2, ouh, slu1, wes1, wes2
- Athous subfuscus*: wes2
- Agriotes sputator*: wes5
- Agriotes lineatus*: slu1
- Denticollis linearis*: plo1
- THROSCIDAE
- Trixagus dermestoides*: den, sto
- SCIRTIDAE
- Microcara testacea*: mok2
- Cyphon laevipennis*: dijk1, hor3, (mok2), tho4, wes4, wes5
- Scirtes* sp.: mok2. Er zijn uitsluitend larven waargenomen. Waarschijnlijk betreft het voornamelijk larven van *S. hemisphaericus*.
- DRYOPIDAE
- Dryops luridus*: cer, eie1, hor3, mok1, mok2, slu1, wes1, wes2, wes3, wes4, wes5
- Dryops griseus*: hor3, mok1, mok2, tho2. Een zeldzame soort van natuurlijke, moerassige, min of meer temporaire duinplassen die door regenwater gevoed worden (Drost 1992). Verzameld in de Horsmeertjes, de Moksloot en enkele aangrenzende duinpoelen en in een poeltje met veel riet bij het Schilbolsnol.
- GEORISSIDAE
- Georissus crenulatus*: mok2
- HETEROCERIDAE (oevergraafkevers)
- Heterocerus flexuosus*: slu1, slu4
- Heterocerus obsoletus*: mok2, nsz2, slu1, tho1, tho2, wes1
- <sup>8</sup>*Heterocerus marginatus*: wes5
- Heterocerus fenestratus*: mok2, wes1, wes3, wes4, wes5
- Heterocerus fuscus*: mok2
- Heterocerus hispidulus*: mok2, wes1, wes4, wes5
- <sup>99</sup>*Heterocerus intermedius*: slu4
- DERMESTIDAE (spektorren)
- Dermestes frischii*: eie1, mok2
- <sup>9</sup>*Dermestes murinus*: eie1
- Dermestes undulatus*: mok2
- Attagenus pellio*: sto
- Anthrenus fuscus*: sto
- KATERETIDAE
- Kateretes rufilabris*: hor3



- Brachypterus glaber*: wes4  
*Brachypterus urticae*: wat, wes4
- NITIDULIDAE  
*Pria dulcamarae*: dijk2, wes5  
*Nitidula carnaria*: mok2, slu2  
*Omosita colon*: mok2  
*Soronia punctatissima*: wes2
- CUCUJIDAE  
*Psammoecus bipunctatus*: dijk2
- CRYPTOPHAGIDAE  
*Telmatophilus caricis*: mok2  
<sup>99</sup>*Telmatophilus brevicollis*: sto, web.  
 Deze zeldzame soort is verzameld op grote egelskop. De Texelse kevers waren veel donkerder dan de tabel van Lohse (1967) suggereert. De groef aan de basis van het halsschild lijkt het beste kenmerk om de soort te onderscheiden van de zeer algemene *T. typhae*.  
*Telmatophilus typhae*: mok2, sto  
*Micrambe villosus*: wes1  
*Cryptophagus cf dentatus*: wes4  
*Atomaria mesomela*: mok2, tho4  
*Atomaria basalis*: tho2  
*Atomaria gutta*: tho2  
*Atomaria rhenana*: tho3  
*Atomaria fuscata*: tho3, tho4  
*Atomaria atricapilla*: slu4, tho4  
*Atomaria linearis*: tho3
- PHALACRIDAE  
*Phalacrus caricis*: mok2. Soorten van het geslacht *Phalacrus* leven op 'roestige' zeggen en grassen.  
*Olibrus aeneus*: tho4, wes5  
*Olibrus millefolii*: slu1  
*Olibrus affinis*: dijk1, dijk2, hoo2, slu1, slu4  
*Stilbus testaceus*: hor1, tho3, tho4  
*Stilbus oblongus*: dijk1, dijk2, hor3, hor4, mok2, tho3, tho4, wes4
- LATRIDIIDAE  
*Enicmus transversus*: mok2, slu4, tho2, tho3  
*Corticaria crenulata*: slu1  
*Corticaria gibbosa*: dijk2, mok2  
*Corticaria fuscula*: tho3  
*Corticaria truncatella*: slu4  
*Melanophthalma* sp.: hor1, hor3
- COCCINELLIDAE (lieveheersbeestjes)  
*Coccidula scutellata*: hor3, tho1  
*Coccidula rufa*: hor1, mok1, mok2, slu4, tho1, tho2, web, wes4, wes5  
*Rhyzobius litura*: nsz1, slu1, wes3, wes5  
*Rhyzobius chrysomeloides*: mok2, wat  
*Scymnus suturalis*: wes2  
*Scymnus mimulus*: slu4  
*Anisosticta novemdecimpunctata*: hor3, mok2, wes3, wes5
- Coccinella septempunctata*: dijk1, hoo2, mok2, slu1, slu4, tho5, wes1, wes2, wes3  
*Coccinella undecimpunctata*: hor3, ouh, slu4, wat  
*Harmonia quadripunctata*: mok2, wes2.  
*Myrrha octodecimguttata*: wes2, wes5  
*Propylea quatuordecimpunctata*: hor3, wes5  
*Myzia oblongoguttata*: den  
*Psyllobora vigintiduopunctata*: mok2, sto, wes5  
*Chilocorus bipustulatus*: wes1, wes2
- ANOBIIDAE  
*Ernobius mollis*: wes2  
*Anobium punctatum*: sto
- ANTHICIDAE  
*Notoxus monoceros*: slu3  
*Anthicus bimaculatus*: hor1
- MORDELLIDAE  
<sup>10</sup>*Mordellistenula perrisi*: pet
- SCRAPTIIDAE  
*Anaspis maculata*: plo1, wes1, wes2
- TENEBRIONIDAE (zwartlijven)  
*Phylan gibbus*: hor1, hor3, hor4, paa, slu4, wes1  
*Melanimon tibiale*: hor1, hor3, hor4, mok1, paa, slu4, tho4, wes3  
*Phaleria cadaverina*: hor2, tho3  
*Crypticus quisquilius*: hor1, hor3, hor4, mok2, paa, slu1, slu2, slu4, wes1, wes3
- GEOTRUPIDAE  
*Geotrupes vernalis*: wes3
- SCARABAEIDAE (bladspruitkevers)  
*Onthophagus coenobita*: plo1  
*Onthophagus nuchicornis*: plo1, slu4, wes3, wes5  
<sup>99</sup>*Aphodius erraticus*: wes5  
*Aphodius fossor*: mok1, mok2, muy, plo1, wes1, wes3, wes5  
*Aphodius haemorrhoidalis*: mok2, muy, plo1, wes3  
*Aphodius rufipes*: plo1  
*Aphodius distinctus*: mok2  
*Aphodius sphaelatus*: wes3  
*Aphodius pusillus*: mok2, muy, plo1  
*Aphodius coenosus*: mok2  
*Aphodius fimetarius*: wes3, wes5  
*Aphodius foetidus*: mok2, muy, plo1, wes3  
*Aphodius ater*: mok2, muy, plo1, wes3  
*Aphodius plagiatus*: slu1, slu4. Een karakteristieke soort van kwelders.  
*Aegialia arenaria*: hor1, hor2, hor3, hor4, paa, slu4  
*Phyllopertha horticola*: cer, mok2, muy, slu1, slu4, tho1, tho5, wes1, wes2
- CERAMBYCIDAE (boktorren)  
*Pogonocherus hispidus*: sto, wes2  
*Leiopus nebulosus*: wes2
- Tetrops praeustus*: wes1, wes2, wes5
- CHRYSOMELIDAE (bladkevers)  
*Donacia clavipes*: dijk2, hor3, mok2, wes1, wes4  
*Plateumaris bracata*: hor3  
*Oulema melanopus*: hor1, (hor3), hor4, mok2, slu1, slu4, wes5  
*Cryptocephalus rufipes*: mok2  
*Chrysolina polita*: hor3, wes3, wes4  
*Chrysolina haemoptera*: tho5  
*Gastrophysa polygona*: slu1, tho4, tho5  
*Phaedon armoraciae*: mok1, web, wes3  
*Chrysomela collaris*: hor3, mok3, wes4  
*Phratora vitellinae*: dijk2  
*Galerucella lineola*: hor3  
*Pyrrhalta viburni*: mok2  
*Lochmaea suturalis*: wes5  
*Phyllotreta exclamationis*: wes4  
*Aphthona nonstriata*: hor1, mok1, mok2, wes3  
*Altica* sp.: mok2  
<sup>7</sup>*Altica lythri*: dijk2. Vrij snel na de eerste melding uit Nederland (Brakman 1968) werd deze soort ook uit het Noord-Hollandse Ankeveen gemeld door Berger & Poot (1970). De soort is vrij algemeen op harig wilgenroosje.  
*Asiorestia transversa*: hor4, plo2, wes1  
*Asiorestia ferruginea*: tho2, plo2  
*Crepidodera fulvicornis*: mok2  
*Crepidodera aurata*: mok2, slu1  
<sup>99</sup>*Epitrix pubescens*: dijk2, wat  
*Mantura chrysanthemii*: hoo2, slu1  
*Chaetocnema* sp.: tho3, tho4  
*Psylliodes affinis*: hor1  
*Psylliodes marcidus*: hor1, wes1  
<sup>99</sup>*Cassida viridis*: mok2  
*Cassida rubiginosa*: nsz1, slu1  
*Cassida nobilis*: slu2
- BRUCHIDAE  
*Bruchidius villosus*: ouh, slu1, sto
- CURCULIONIDAE (snuitkevers)  
*Otiorhynchus rugosostriatus*: sto, wes5  
*Otiorhynchus singularis*: sto  
<sup>99</sup>*Otiorhynchus sulcatus*: sto, wes1  
*Otiorhynchus ovatus*: hor3, mok3, slu1, sto, tho5  
*Otiorhynchus atroapterus*: hor1, hor3, hor4, mok1, mok3, slu4, slu5, wes1  
*Phyllobius oblongus*: sto, tho5, wes5  
*Phyllobius vespertinus*: den, eie1, hor3, nsz1, sto, slu5, tho1, tho5, wes1, wes4, wes5. *Phyllobius vespertinus* staat als *Phyllobius* sp. vermeld in Cuppen *et al.* (2001). De soort wordt zonder enige opmerking voor het eerst gemeld uit Nederland in een excursieverslag van de sectie Everts (Vorst *et al.* 1999). Vooral in de duinen is de soort zeer



**Figuur 10.** Rups van meriansborstel (*Calliteara pudibunda*). Foto: Theodoor Heijerman  
*Caterpillar of Calliteara pudibunda.*

algemeen.

*Phyllobius viridearis*: cer, dijk2, hoo2, nsz1, slu1, sto, tho1, tho5, web, wes2, wes4, wes5

*Phyllobius calcaratus*: wes2, wes5

*Phyllobius pomaceus*: sto, tho1, tho5, wes1, wes2

*Trachyploeus bifoveolatus*: slu4, slu5, tho5

*Polydrusus sericeus*: hoo2, mok3, sto, tho5, wes2, wes5

*Polydrusus confluens*: slu4. Deze soort leeft op brem en heidebremsoorten op zandgronden. Van de Nederlandse Waddeneilanden alleen bekend van Ameland.

<sup>99</sup>*Polydrusus pulchellus*: slu4, slu5

*Polydrusus cervinus*: den, sto, wes2, wes5

*Barypeithes pellucidus*: hoo2, ouh, wes5

*Strophosoma melanogrammum*: den, dijk2, plo1, sto, wes5

*Philopodon plagiatus*: den, hor1, hor3, hor4, mok3, slu1, slu4, slu5, sto, tho5, wes1, wes2, wes5

*Sitona striatellus*: ouh

*Sitona lineatus*: tho5, wes1, wes2

*Sitona puncticollis*: tho5

*Sitona lepidus*: tho5

*Sitona hispidulus*: sto, tho5

*Cleonis pigra*: mok3

*Lixis vilis*: mok3. Een vrij zeldzame soort langs de kust, waar hij vooral onder rozetten van reigersbek wordt aangetroffen op (weinig betreden) parkeerplaatsen en enigszins ruderaal terreintjes.

*Hypera dauci*: mok3, wes2

*Hypera adspersa*: sto

*Hypera rumicis*: hor1, mok2, plo1, sto, tho1, tho4, wes1, wes2, wes4, wes5

*Hypera postica*: tho5, wes2

*Hypera plantaginis*: sto

*Hypera venusta*: tho5

*Lepyrus palustris*: mok2. Een grote snuitkever die leeft op wilgensoorten die groeien in een vochtig milieu.

*Pissodes castaneus*: den, wes1, wes2

*Magdalis memnonia*: wes2

*Magdalis armigera*: wes2, wes5

*Tanysphyrus lemnae*: slu4, sto, tho3

*Pselactus spadix*: slu3, slu5. Larven en adulten leven in hout (steigers en dergelijke) in zoute milieus, dus uitsluitend langs de kust van Nederland. De dieren verteren hemicellulose en cellulose, maar lignine slechts wanneer het hout al door schimmels (houtrot) is aangetast.

*Pelenomus quadrituberculatus*: hor3

*Pelenomus zumpti*: slu5

*Rhinoncus castor*: sto, tho5, wes1

*Rhinoncus bruchoides*: mok2, tho1, wes2

*Rhinoncus pericarpus*: dijk1, nsz1, sto, tho1, tho5, web, wes1, wes2

*Rhinoncus inconspicuous*: hor3, sto

*Rhinoncus perpendicularis*: sto, wes5

<sup>11</sup>*Poophagus sisymbrii*: wes5. Een algemene soort op de kruisbloemfamilie langs oevers, vaak op gele waterkers.

*Amalus scortillum*: sto, wes5

*Nedyus quadrimaculatus*: hor3, slu1, sto, tho5, wes1, wes2, wes5

*Coeliodes erythroleucos*: den

*Coeliodes rubicundus*: sto

*Coeliodes ruber*: den

*Trichosirocalus troglodytes*: hor3, slu1, sto, web, wes4, wes5

*Microplontus rugulosus*: wes2

*Parethelcus pollinarius*: wes5

*Ceutorhynchus floralis*: slu1, slu5, tho5, web, wes2, wes5

*Ceutorhynchus pyrrhorhynchus*: wes2

*Ceutorhynchus obstrictus*: tho1, tho5, wes2

*Ceutorhynchus pallidactylus*: tho5, wes2

*Ceutorhynchus erysimi*: sto, tho1

*Ceutorhynchus contractus*: hor3, mok3, tho1, tho5, wes4

*Ceutorhynchus hirtulus*: hor3, mok3

*Orobitis cyaneus*: tho5. Een vrij schaarse snuitkever die leeft op viooltjes, in de duinen meestal op hondsviooltje.

*Limnobaris dolorosa*: (slu1), slu5

*Curculio pyrrhoceras*: den

*Anthonomus rubi*: eie1

*Anthonomus pedicularis*: wes1

*Tychius picirostris*: slu5, wes2

*Mecinus collaris*: slu5

*Mecinus janthinus*: eie1

*Mecinus pyraeter*: sto, tho5, wes5

*Gymnetron villosulum*: web

*Gymnetron veronicae*: web, wes4

*Rhynchaenus rufus*: wes5

*Rhynchaenus alni*: sto

*Tachyerges salicis*: eie1, hor3, mok2, wes2, wes5

*Rhampus oxyacanthae*: tho5, wes1, wes2

*Cryptorhynchus lapathi*: wes1

*Thryogenes festucae*: mok2, sto, web

*Thryogenes nereis*: mok2, sto, web  
*Dorytomus melanophthalmus*: eie1, wes2, wes5  
*Dorytomus rufatus*: hor3  
**APIONIDAE**  
*Oxystoma pomonae*: den, slu4, sto, tho5, wes1, wes2, wes5  
*Perapion violaceum*: dijk1, dijk2, sto, tho5  
*Perapion hydrolapathi*: sto, tho1, wes2  
*Perapion curtirostre*: slu5, sto, tho1, tho5, web, wes1, wes2, wes4  
*Perapion marchicum*: hoo2, slu1, sto, tho5  
<sup>99</sup>*Malvapion malvae*: deh  
<sup>12</sup>*Ceratapion gibbirostre*: deh, tho5. Deze op distels levende spitsmuis werd door Heijerman & Alders (2001) voor het eerst uit Nederland gemeld. Bij revisie van het Nederlandse materiaal van *C. carduorum* bleken vrijwel alle exemplaren te behoren tot *C. gibbirostre*.  
*Ceratapion onopordi*: hor3, tho1, tho5  
*Aspidapion radiolus*: deh  
*Apion frumentarium*: dijk2, mok2, slu1, sto, wes2  
*Apion haematodes*: hoo2, sto, tho5  
*Apion cruentatum*: web  
*Apion rubiginosum*: tho5  
<sup>99</sup>*Apion rubens*: tho5  
*Protapion filirostre*: dijk1  
*Protapion fulvipes*: wes1, wes2  
*Protapion nigritarse*: sto, tho5, wes4  
*Protapion apricans*: sto  
*Protapion assimile*: sto, tho5, wes2  
*Cyanapion spencii*: web  
*Cyanapion gyllenhalii*: sto, web  
*Eutrichapion viciae*: hor3, sto, tho1, web, wes1, wes2  
*Eutrichapion vorax*: slu1, sto, tho1, tho5, wes2  
*Ischnopterapion loti*: eie1, wes1, wes2  
*Trichapion simile*: sto  
*Melanapion minimum*: eie1, hor3

#### ATTELABIDAE

*Deporaus betulae*: sto  
*Pselaphorhynchites tomentosus*: wes2

Door Brakman (1966) werden 3830 soorten kevers uit Nederland gemeld, maar in 2001 was dit aantal al opgelopen tot 4044 (Vorst & Huijbregts 2001). Uit Noord-Holland zijn door Brakman (1966) 2264 soorten gemeld (destijds 59% van de Nederlandse soorten). In het verslag van de zomerbijeenkomst van de NEV te Egmond (Cuppen *et al.* 2001) worden 27 soorten aan de Noord-Hollandse lijst toegevoegd.

Deze lijst van Texel vermeldt 543 taxa ( $\pm$  13% van de Nederlandse soorten), waarvan 31 soorten niet in beide hier genoemde publicaties voor Noord-Holland genoemd worden (taxa waarvan de determinatie niet zeker is (cf of sp. in de lijst) zijn hierbij niet beschouwd). Deze nieuwe soorten worden in de hier gepresenteerde lijst voorafgegaan door een cijfer. De cijfers verwijzen naar latere publicaties waarin de soorten uit Noord-Holland worden gemeld, of refereren aan persoonlijke waarnemingen: **1** Turin (2000), **2** Cuppen (1993), **3** Steenberg (1993), **4** Vorst & Cuppen (2003), **5** Jansen & Van Heijnsbergen (1986), **6** Vorst (2002), **7** Berger & Poot (1970), **8** Van Strien (1980), **9** Kruizinga (1964), **10** Batten (1976), **11** Vorst & Cuppen (1995), **12** Heijerman & Alders (2001), **99** persoonlijke waarnemingen J. Cuppen, O. Vorst, T. Heijerman of J. Huijbregts. Vijftien soorten blijken toch al eerder gepubliceerd te zijn; daarnaast is het totale aantal 'persoonlijke waarnemingen' voor de provincie 16. De eindconclusie is derhalve dat er geen enkele nieuwe keversoort voor de provincie is verzameld, een unicum voor de zomerbijeenkomsten. De keverfauna van de provincie Noord-Holland zal ook bij zeer intensief onderzoek niet veel uitbreiding meer vertonen.

#### DIPLOPODA - miljoenpoten

P. Koomen, P. Boer & J.D. Prinsen

#### POLYXENIDAE

<sup>w</sup>*Polyxenus lagurus* (penseeltje): den1, wes2 (div. ex)

#### BLANIULIDAE

*Proteroiulus fuscus* (bruinstipje): stb (1 ♂)

#### JULIDAE

*Brachyiulus pusillus* (kleine tweestrep): mok2 (1 ♂)

*Cylindroiulus punctatus*: set

#### POLYDESMIDAE

*Polydesmus denticulatus* (gewone platrug): hoo2 (1 ♂)

De laatste vier soorten zijn algemeen in Nederland, maar *Polyxenus lagurus* is slechts bekend van een handvol vindplaatsen (Berg 1995). De soort wordt hierbij voor het eerst voor een wadeneiland vermeld. Waarschijnlijk is de

soort algemener maar wordt hij niet vaak opgemerkt vanwege de geringe grootte (maximaal 3 mm), het voor miljoenpoten merkwaardige uiterlijk (lijkt op een harig rupsje) en een voorliefde voor plekken waar niet veel andere miljoenpoten te vinden zijn (schors van naaldbomen, aan de voet van zoutminnende planten of tussen korstmos op keien en oude muren, zie Blower (1985)).

#### CHILOPODA - duizendpoten

P. Koomen

#### GEOPHILIDAE

*Brachygeophilus truncorum* (stronkaardkruiper): mok2 (1 ♂)

#### CRYPTOPIDAE

*Cryptops hortensis* (tuinbladkruiper): tho2 (2), stb (2)

#### LITHOBIIDAE

*Lithobius forficatus* (gewone steenloper): stb (1 ♂, 2 ♀, 1 juv)

Alle drie soorten zijn algemeen in Nederland (Berg 1995, Berg & Evenhuis 2001).

#### ACARI - mijten

P. Boer

#### IXODIDAE

*Ixodes ricinus* (gewone teek): mok2, wes5

#### ACARI: HYDRACHNIDIA - watermijten

B. van Maanen & D. Tempelman

#### EYLAIDAE

*Eylais* sp.: mok2

*Eylais extendens*: mok2

#### HYDRYPHANTIDAE

*Hydryphantes crassipalpis*: mok1

*Hydryphantes octoporus*: mok1

*Hydryphantes placationis*: mok1

#### HYDRODROMIDAE

*Hydrodroma despiciens* s.l.: mok2

#### UNIONICOLIDAE

*Neumania spinipes*: mok2

#### PIONIDAE

*Piona alpicola*: mok2

*Piona carnea*: mok2, plo1

*Piona variabilis*: mok2

*Tiphys pistillifer*: wes5

*Pionopsis lutescens*: plo1, wes5

#### ARRENURIDAE

*Arrenurus crassicaudatus*: mok2

*Arrenurus cuspidator*: mok2, wes5



*Arrenurus cuspidifer*: mok1, mok2, plo1  
*Arrenurus latus*: mok2  
*Arrenurus buccinator*: mok2, plo1, wes5  
*Arrenurus globator*: mok1, mok2, wes5  
*Arrenurus inexploratus*: mok1, mok2

Texel behoort wat de watermijtenfauna betreft tot de intensief onderzochte gebieden in Nederland (Smit & van der Hammen 2000). Dat geldt vooral voor het zuidelijk deel van het eiland, waar ook tijdens deze zomerbijeenkomst alle watermijtenmonsters genomen zijn. Er zijn dan ook geen aanvullingen op de soortenlijst van Texel te melden. Slechts een klein aantal wateren is be-monsterd, vooral poelen, waardoor het totaal aantal soorten laag is (18). Wel is een aantal zeldzame soorten op-nieuw aangetroffen. Vermeldenswaar-dig is de vondst van een vrouwtje *Ti-phys pistillifer* in een kleine weiland-poel bij Den Hoorn. De soort is in de kuststreek alleen bekend van Texel (slechts een stip op de verspreidings-kaart in Smit & Van der Hammen 2000). In dezelfde poel en in de Moksloot werd *Arrenurus cuspidator* waargeno-men. Deze in Nederland vrij algemene soort ontbreekt vrijwel geheel op de waddeneilanden (Smit & Van der Hammen 2000). Ondiepe duinpoeltjes in de Hoornder slag bleken drie soorten *Hydryphantes* te herbergen, waaronder de zeldzame *H. placationis* en *H. octo-porus* (beide gecontroleerd door H. Smit, Alkmaar). Van de laatste soort werden vijf exemplaren aangetroffen, waaronder een met tien genitaalnap-pen in plaats van de gebruikelijke acht. Dergelijke intraspecifieke variatie is echter bekend en al vermeld door bij-voorbeeld Lundblad (1962). *Neumania spinipes* komt in de duinen van Texel algemeen voor, maar is in grote delen van Nederland behoorlijk zeldzaam.

#### OPILIONES - hooiwagens

P. Koomen & J.D. Prinsen

#### PHALANGIIDAE

*Rilaena triangularis*: stb (1 ♂), hoo2 (1 ♂)  
 In het voorjaar de meest algemene Nederlandse hooiwagen.

#### ARANEIDA - spinnen

P. Koomen, J.D. Prinsen & S. Tiemersma

#### AMAUROBIIDAE (nachtkaardespinnen)

<sup>TX</sup>*Amaurobius similis* (muurkaardespin):  
 stb (5 ♀, 1 juv, 1 subad ♂)

#### DICTYNIDAE (kaardertjes)

<sup>TX</sup>*Argenna patula* (kwelderkaardertje):  
 tho4 (1 ♂, 1 ♀)

<sup>TX</sup>*Argenna subnigra* (bodemkaardertje):  
 mkb (1 subad ♀)

<sup>TX</sup>*Dictyna arundinacea* (heidekaardertje):  
 wes4 (1 ♀)

<sup>TX</sup>*Dictyna latens* (zwart kaardertje): plo1  
 (1 ♂), hor3 (1 ♀)

#### SEGESTRIIDAE (zesoogspinnen)

<sup>TX</sup>*Segestria senoculata* (boomzesoog):  
 wes2 (1 ex)

#### GNAPHOSIDAE (bodemjachtspinnen)

<sup>TX</sup>*Zelotes longipes* (stekelkampoot): mie  
 (1 ♀)

#### CLUBIONIDAE (struikzakspinnen)

<sup>TX</sup>*Clubiona phragmitis* (rietzakspin): tho2  
 (1 ♂)

<sup>TX</sup>*Clubiona reclusa* (zompzakspin): mok1  
 (2 ♀), wes3 (1 ♀)

<sup>TX</sup>*Clubiona stagnatilis* (moeraszakspin):  
 mok1 (1 ♂, 1 ♀)

*Clubiona subtilis* (kleine zakspin): wes2  
 (1 ♂), mkb (1 ♂)

#### ZORIDAE (stekelpootspinnen)

<sup>TX</sup>*Zora spinimana* (gewone stekelpoot):  
 plo1 (1 ♀)

#### THOMISIDAE (krabspinnen)

<sup>TX</sup>*Ozyptila atomaria* (grote bodemkrab-spin): wes2 (1 juv ♂)

<sup>TX</sup>*Ozyptila praticola* (gewone bodemkrab-spin): stb (1 ♀)

<sup>TX</sup>*Ozyptila trux* (grasbodemkrabspin):  
 wes1 (1 ♀)

<sup>TX</sup>*Xysticus cristatus* (gewone krabspin):  
 plo1 (1 ♀)

<sup>TX</sup>*Xysticus erraticus* (graskrabspin): wes2  
 (1 ♀)

<sup>TX</sup>*Xysticus ninnii* (duinkrabspin): wes2 (1  
 subad ♀)

#### PHILODROMIDAE (renspinnen)

<sup>TX</sup>*Philodromus aureolus* (tuinrenspin):  
 wes2 (2 ♂)

<sup>TX</sup>*Philodromus cespitum* (gewone ren-spin): hor3 (2 ♀), wes2 (1 subad ♀)

<sup>TX</sup>*Philodromus dispar* (zwartrugrenspin):  
 plo1 (1 ♂)

<sup>TX</sup>*Philodromus longipalpis* (struikrenspin):  
 plo1 (1 ♂, 1 ♀)

<sup>TX</sup>*Thanatus striatus* (duinrenspin): wes2  
 (1 juv)

<sup>TX</sup>*Tibellus maritimus* (stippelsprietspin):  
 mok1 (1 ♀), wes3 (1 ♀)

#### SALTICIDAE (springspinnen)

<sup>TX</sup>*Euophrys frontalis* (gewone zwartkop):  
 mkb (2 ♂, 1 ♀), wes2 (2 ♂)

<sup>TX</sup>*Heliophanus flavipes* (gewone blinker):  
 mkb (2 ♂), slu1 (1 ♀, 1 juv ♀), wes2  
 (1 ♀)

<sup>TX</sup>*Marpissa nivoyi* (helmmarpissa): wes2  
 (2 juv)

#### LYCOSIDAE (wolfspinnen)

<sup>TX</sup>*Arctosa leopardus* (moswolfspin): mkb  
 (1 ♂), tho2 (2 ♀, 2 juv), mok2 (4 ♂, 4 ♀,  
 1 subad ♀, 18 juv)

*Arctosa perita* (gewone zandwolfspin):  
 hor1 (1 ♂)

<sup>TX</sup>*Pardosa agrestis* (slikwolfspin): gor (1 ♂,  
 1 ♀), slu1 (1 ♀)

<sup>TX</sup>*Pardosa amenata* (tuinwolfspin): tho2  
 (1 ♀)

*Pardosa monticola* (duinwolfspin): wes2  
 (4 ♂, 8 ♀), hob (1 ♂)

<sup>TX</sup>*Pardosa nigriceps* (graswolfspin): mkb  
 (1 ♀ + eicocon), mok1 (1 ♂, 3 ♀ met eicocon),  
 tho4 (1 ♂), wes2 (1 ♂, 1 ♀), wes4  
 (1 ♂, 3 ♀, 1 eicocon)

<sup>TX</sup>*Pardosa pullata* (gewone wolfspin):  
 mok1 (2 ♀), wes2 (1 ♂), wes3 (1 ♀ met  
 eicocon), wes4 (1 ♂, 3 ♀ met eicocon)

<sup>TX</sup>*Pirata hygrophilus* (bospiraart): hoo2  
 (1 ♂)

<sup>TX</sup>*Pirata piraticus* (poelpiraart): mkb (1 ♀),  
 tho2 (1 ♂), mok2 (1 ♂, 1 ♀)

#### PISAURIDAE (kraamwebspinnen)

*Pisaura mirabilis* (grote wolfspin): wes2  
 (1 ♀)

#### AGELENIDAE (trechterspinnen)

<sup>TX</sup>*Agelena labyrinthica* (gewone doolhof-spin): mok2 (1 juv ♀, 1 subad ♂), wes4  
 (1 juv)

<sup>TX</sup>*Tetrax denticulata* (gewone staartspin):  
 plo1 (1 ♂), stb (1 ♂, 3 subad ♂, 5 subad  
 ♀, 9 juv)

#### HAHNIIDAE (kamstaartjes)

<sup>TX</sup>*Hahnina helveola* (boskamstaartje): stb  
 (1 ♀)

#### MIMETIDAE (spinneneters)

<sup>TX</sup>*Ero aphana* (vierspitspinneneter): wes2  
 (2 ♀)

#### THERIDIIDAE (kogelspinnen)

<sup>TX</sup>*Anelosimus vittatus* (slanke kogelspin):  
 plo1 (3 ♂, 2 ♀), wes2 (1 ♂, 1 ♀), stb (1 ♀)

<sup>TX</sup>*Dipoena prona* (neusgalgspin): wes2  
 (1 ♀)

<sup>TX</sup>*Enoplognatha mordax* (schorrentand-  
 kaak): slu1 (1 ♂)

<sup>TX</sup>*Enoplognatha ovata* (gewone tandkaak):  
 hoo2 (1 juv ♂, 3 juv ♀, 1 subad ♂)

<sup>TX</sup>*Neottiura bimaculata* (witbandkogel-spin): wes1 (1 subad ♀), wes2 (1 subad  
 ♂, 1 subad ♀)

<sup>TX</sup>*Paidiscura pallens* (kleine boskogel-spin):  
 plo1 (1 ♂, 1 ♀), stb (3 ♀, 1 juv)

<sup>TX</sup>*Theridion tinctum* (zwartringkogelspin):

stb (1 ♀), wes2 (1 ♂, 1 ♀)  
 TETRAGNATHIDAE (strekspinnen)  
<sup>TX</sup>*Metellina menzei* (zomerwielwebspin): plo1 (1 ♀), hoo2 (3v)  
<sup>TX</sup>*Pachygnatha degeeri* (kleine dikkaak): wsl (1 ♀), mkb (1 ♀), plo1 (2 ♂, 2 ♀)  
<sup>TX</sup>*Tetragnatha extensa* (gewone strekspinn): plo1 (1 ♀)  
<sup>TX</sup>*Tetragnatha montana* (schaduwstrekspinn): hoo2 (5 ♀)  
 ARANEIDAE (wielwebspinnen)  
<sup>TX</sup>*Araneus diadematus* (kruisspin): hoo2 (1 juv)  
<sup>TX</sup>*Araniella opistographa* (tweelingkommerspin): hoo2 (1 ♂)  
<sup>TX</sup>*Hypsosinga albovittata* (witvlekpyjama-spin): wes2 (1 ♀)  
<sup>TX</sup>*Larinioides cornutus* (rietkruisspin): hor3 (1 subad ♂), mkb (3 ♀)  
<sup>TX</sup>*Neoscona adianta* (heidewielwebspin): slu1 (4 juv), wes2 (2 juv)  
 LINYPHIIDAE (hangmatspinnen)  
<sup>TX</sup>*Bathypantes gracilis* (gewoon wevertje): mkb (1 subad ♀)  
<sup>TX</sup>*Diplocephalus cristatus* (gewoon dubbelkopje): tho4 (1 ♀)  
<sup>TX</sup>*Diplostyla concolor* (langtongspinnetje): hoo2 (1 ♂, 2 ♀)  
<sup>TX</sup>*Drapetisca socialis* (schorskoloniespin): stb (1 juv)  
<sup>TX</sup>*Erigone atra* (storingsdwerpspin): mok2 (5 ♀)  
<sup>TX</sup>*Erigone dentipalpis* (aeronautje): mok2 (4 ♀)  
<sup>TX</sup>*Gnathonarium dentatum* (knobbel-dwergtandkaak): mok2 (1 ♂)  
<sup>TX</sup>*Gongylidiellum vivum* (nagelpalpje): mkb (1 ♂)  
<sup>TX</sup>*Gongylidium rufipes* (oranjepoot): hoo2 (4 ♂)  
<sup>TX</sup>*Hylyphantes graminicola* (lang kurken-

trekkertje): wes2 (2 subad ♀)  
<sup>TX</sup>*Lepthyphantes flavipes* (zwart wevertje): stb (1 ♀)  
<sup>TX</sup>*Lepthyphantes pallidus* (geknot bodemwevertje): hoo2 (1 ♀)  
<sup>TX</sup>*Lepthyphantes tenuis* (bodemwevertje): mok1 (1 ♀), wes2 (1 subad ♂), wes4 (1 ♀), hoo2 (1 juv, 1 subad ♂)  
<sup>TX</sup>*Lepthyphantes zimmermanni* (boswevertje): stb (1 ♀), hoo2 (1 ♂, 1 ♀, 1 juv ♂)  
<sup>TX</sup>*Linyphia triangularis* (herfsthangmat-spin): wes2 (1 juv ♂, 1 juv ♀)  
<sup>TX</sup>*Meioneta innotabilis* (grootoogprobleemspinnetje): stb (1 ♂, 3 ♀)  
<sup>TX</sup>*Microlinyphia impigra* (zweefhangmat-spin): mok1 (1 ♂)  
<sup>TX</sup>*Oedothorax fuscus* (gewone velddwerpspin): mok2 (1 ♀)  
<sup>TX</sup>*Ostearius melanopygius* (zwartgatje): plo1 (1 ♀)  
*Peponocranium ludicrum* (heideballonkopje): mkb (1 ♀), wes2 (2 ♀)  
<sup>TX</sup>*Pocadicnemis pumila* (bleek bosgroefkopje): mkb (1 ♀)  
<sup>TX</sup>*Prinerigone vagans* (moerasdwerpspin): mok2 (1 ♂, 4 ♀, 2 subad ♀)  
<sup>TX</sup>*Stemonyphantes lineatus* (paardenkopje): wes2 (1 ♂), tho4 (1 ♂)  
<sup>TX</sup>*Walckenaeria vigilax* (klein vals sierkopje): slu1 (1 ♂), mok2 (4 ♀)

De meeste in bovenstaande lijst vermelde juvenielen zijn door J. Prinsen tot volwassenheid opgekweekt, waardoor (toch) een betrouwbare determinatie mogelijk was. De lijst vermeldt de stadia zoals die tijdens de zomerbijeenkomst waren. De nomenclatuur van de lijst is in overeenstemming met Roberts (1998).

Afgaande op de catalogus van Van

Helsdingen (1999) was Texel een arachnologisch nog onontgonnen terrein. Van de 81 gevonden soorten worden er slechts vijf in deze catalogus voor Texel genoemd (*Clubiona subtilis*, *Arctosa perita*, *Pardosa monticola*, *Pisaura mirabilis*, *Peponocranium ludicrum*). De rest (94%) is 'nieuw voor Texel', zoals de graswolfspin *Pardosa nigriceps* (figuur 11). Deze soort is op meerdere plaatsen in het zuidelijk deel gevonden.

Het grappige van een waddeneiland is dat er een veelheid aan biotopen vlak bij elkaar voorkomt, van zeereep met duinen en kwelders tot bossen, heide en cultuurlandschappen. Die landschappelijke diversiteit weerspiegelt zich mooi in de spinnenlijst. Ook een leek kan hiervan een indruk krijgen aan de hand van de Nederlandse namen, waar regelmatig 'duin', 'helm', 'schor', 'kwelder', 'slik', 'heide', 'bos' en 'moeras' in voorkomen.

#### ISOPODA - pissebedden

P. Koomen & J.D. Prinsen

#### TRICHONISCIDAE

*Trichoniscus pusillus* (paars drieoogje): hoo2 (1 ♀)

#### ONISCIDAE

*Oniscus asellus* (kelderpissebed): stb (10 ♀, 4 juv), hoo2 (2 ♀)

#### PHILOSOCIIDAE

*Philoscia muscorum* (mospissebed): mok1 (3 ♀), tho2 (1 ♀), wes2 (2 ♀, 1 juv), wes3 (1 ♂), wes4 (1 ♂, 3 ♀), hoo2 (1 ♀)

#### ARMADILLIDIIDAE

*Armadillidium vulgare* (gewone oprolpissebed): tho2 (1 ♀, 1 juv)

#### PORCELLIONIDAE

*Porcellio scaber* (ruwe pissebed): stb (3 ♀), wes2 (2 ♀), hoo2 (1 ♂, 5 ♀)

#### TRACHELIPODIDAE

*Trachelipus rathkei* (kleipissebed): tho2 (2 ♂, 5 ♀)

#### Dankwoord

Onze dank gaat uit naar de twee terreinbeherende instanties die toestemming verleenden tot het verrichten van entomologisch onderzoek: Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

**Figuur 11.** Mannetje graswolfspin (*Pardosa nigriceps*). Deze soort is op meerdere plaatsen in het zuidelijk deel van het eiland gevonden. Foto: Peter Koomen  
 Male *Pardosa nigriceps*. This species was found on several locations in the southern part of the island



## Literatuur

- Aukema B 1996. *Emblethis denticollis* nieuw voor de Nederlandse fauna (Heteroptera: Lygaeidae). Entomologische Berichten 56: 125-128.
- Aukema B, Bos F, Hermes D & Zeinstra P 2004. Wantsen van de Nederlandse Waddeneilanden II (Hemiptera: Heteroptera). Nederlandse Faunistische Mededelingen 21: 79-122.
- Aukema B & Rieger C (eds) 1995. Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region Volume 1. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger C (eds) 1996. Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region Volume 2. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger C (eds) 1999. Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region Volume 3. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Rieger C (eds) 2001. Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region Volume 4. Uitgeverij NEV.
- Aukema B & Woudstra JH 1989. Wantsen van de Nederlandse Waddeneilanden (Heteroptera). Entomologische Berichten 49: 121-132.
- Berg MP 1995. Preliminary atlas of the centipedes of the Netherlands. Communication EIS-Nederland 78: 1-60.
- Berg MP, 1995. Preliminary atlas of the millipedes of the Netherlands. Communications EIS-Nederland 79: 1-65.
- Berg M & Evenhuis C 2001. Determinatietabel voor de Nederlandse duizendpoten (Myriapoda: Chilopoda). Nederlandse Faunistische Mededelingen 15: 41-77.
- Berger CJM & Poot P 1970. Nieuwe en zeldzame soorten voor de Nederlandse keverfauna I. Entomologische Berichten 30: 213-221.
- Batten R 1976. De Nederlandse soorten van de keverfamilie Mordellidae. Zoologische Bijdragen 19: 3-37.
- Blower JG 1985. Millipedes. Synopses of the British Fauna (NS) 35. Brill, Backhuys.
- Boer P 2001a. Mieren van de Slufter (Texel) en directe omgeving. Uitgave in eigen beheer.
- Boer P 2001b. Mieren van Terschelling: speciaal die van de Boschplaat en de Koegelwieck. Uitgave in eigen beheer.
- Boer P 2001c. Zoektocht naar de zeggenteekmier *Myrmica gallienii* (Hymenoptera: Formicidae) in Nederland beloond. Entomologische Berichten 61: 33-36.
- Brakman PJ 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. Monographieën van de Nederlandsche Entomologische Vereniging 2: ix, 1-219.
- Brakman PJ 1968. Korte coleopterologische Notities VIII. Entomologische Berichten 28: 108-114.
- Cuppen JGM 1993. Distribution and ecology of *Hydraena* Kugelann in The Netherlands (Coleoptera: Hydraenidae). Tijdschrift voor Entomologie 136: 1-10.
- Cuppen JGM, Vorst O, Heijerman T, Drost MBP, Langeveld SC, Huijbregts J, Tiemersma S, Sande C van de, Maanen B van & Krikken J 2001. Verslag van de 155e zomerbijeenkomst te Egmond, 26 t/m 28 mei 2000. Coleoptera – kevers. Entomologische Berichten 61: xxviii-xxxvii.
- Drost MBP 1992. Dryopidae. In: De waterkevers van Nederland (Drost MBP, Cuppen HPJJ, Nieuwerkerken EJ van & Schreijer M red): 242-250. KNNV.
- Ee G van, Cuppen JGM & Lucas MPA 1993. Recente waarnemingen van *Helophorus rufipes* in Nederland (Coleoptera: Helophoridae). Entomologische Berichten 53: 143-146.
- Hansen M 1996. Katalog over Danmarks biller. Entomologische Meddelelser 64: 1-231.
- Heijerman T & Alders K 2001. Het voorkomen van de snuitkevers *Ceratopion gibbirostre* en *C. carduorum* in Nederland (Coleoptera: Apionidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 15: 1-6.
- Helsdingen PJ van 1999. Catalogus van de Nederlandse spinnen (Araneae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 10: 1-189.
- Huijbregts J 1982. De Nederlandse soorten van het genus *Cercyon* Leach (Coleoptera: Hydrophilidae). Zoologische Bijdragen Leiden 28: 127-173.
- Jansen RP & Heijnsbergen S van 1986. Vijf soorten van het genus *Acrotichis* Motschulsky nieuw voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Ptiliidae). Entomologische Berichten 46: 7-8.
- Köhler F & Klausnitzer B 1998. Verzeichnis der Käfer Deutschlands. Entomologische Nachrichten und Berichte (Dresden), Beiheft 4: 1-185.
- Kruizinga D 1964. De entomofauna. In: Recreatie en natuurbescherming in het Noordhollands Duinreservaat. Mededeling Instituut voor Toegepast Biologisch Onderzoek in de Natuur 69, suppl. 3: 20-52.
- Kuchlein JH 1993. De kleine vlinders; handboek voor de faunistiek van de Nederlandse Microlepidoptera. Pudoc.
- Kuchlein JH & Vos R de 1999. Geannoteerde naamlijst van de Nederlandse Vlinders: 1-302. Backhuys Publishers.
- Lohse GA 1967. 55. Familie: Cryptophagidae. In: Die Käfer Mitteleuropas 7 (Freude, Harde & Lohse eds): 110-158. Goecke & Evers Lucht WH 1987. Die Käfer Mitteleuropas. Katalog. Goecke & Evers.
- Nieuwerkerken EJ van 1979. De verspreiding van *Hydrovatus cuspidatus* (Kunze) in Nederland (Coleoptera: Dytiscidae). Entomologische Berichten 39: 51-55.
- Roberts MJ 1998. Tirion spinnengids. Uitgebreide beschrijvingen van 500 Europese soorten. Tirion.
- Sladen FWL 1895. *Sphecodes rubicundus* and other bees near Dover. Entomologist's Monthly Magazine 33: 256-258.
- Steenbergen HA 1993. Macrofauna-atlas van Noord-Holland: verspreidingskaarten en responsies op milieufactoren van ongewervelde waterdieren. Provincie Noord-Holland, Dienst Ruimte en Groen.
- Strien AJ van 1980. De Nederlandse soorten van de keverfamilie Heteroceridae. Zoologische Bijdragen 27: 10-42.
- Thijsse JP 1927. Texel. Verkade's Fabrieken.
- Turin H 2000. De Nederlandse loopkevers, verspreiding en oecologie. Nederlandse Fauna 3: 1-666. KNNV Uitgeverij, NNM Naturalis, EIS-Nederland.
- Vorst O 2002. Nieuws over Nederlandse kortschildkevers I: Proteiniinae, Micropeplinae, Omaliinae (Coleoptera: Staphylinidae). Entomologische Berichten 62: 164-171.
- Vorst O & Cuppen J 1995. Verslag excursie naar de Amsterdamse Waterleidingduinen, 8 mei 1993. Sektie Everts Info 26: 2-3.
- Vorst O & Cuppen JGM 2003. A third Palearctic species of *Chaetarthria* Stephens (Coleoptera: Hydrophilidae). Koleopterologische Rundschau 73: 161-167.
- Vorst O & Huijbregts J 2001. Overzicht van de wijzigingen in de lijst van Nederlandse kevers (1987-1999) (Coleoptera). Entomologische Berichten 61: 80-88.
- Vorst O, Nunen F van, Edzes H, Ee G van, Teunissen APJA, Huijbregts J & Muilwijk J 1999. Excursieverslag Huis ter Heide – 9 mei 1998. Sektie Everts Info 45: 5-9.

Ingekomen 15 maart 2005, geaccepteerd 7 april 2005.

### Summary

#### Entomological fauna of the island of Texel, Noord-Holland – report of the 159<sup>th</sup> summer meeting at Den Hoorn

The 159<sup>th</sup> meeting of the Netherlands Entomological Society took place from 4-6 June 2004 on the Island of Texel, Province of Noord-Holland. A total of 1117 taxa of fourteen different arthropod orders were recorded. Beetles, with 543 species, were particularly well represented, but, remarkably, none were new for the province.